ԺԳ· ՏԱՐԻ 3628 (Ն. Տ.) 30 ՄԱՐՏ 1896 18 ՄԱՐՏ 1896 15 ՇԵՎՎԱԼ 1313 ԱՒԱԳ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.
Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
առ խմբագրութիւն
ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս
درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وولك غزته‌سى اداره‌سنه
Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE ·

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր·	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր·

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան տպագրական մեքենաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Գիտունները անգործ չեն մնար. անոնց յղացումները, փորձերը, բաղադրութիւնները, արագ արագ կը յաջորդեն իրարու, կեանքի առօրեայ պէտքերուն, ճարտարագործութեան, բժշկութեան ընծայելով թանկագին օժանդակութիւն մը որ մեծապէս կը գնահատուի։ Դեռ երէկ Ռէօնդկէնեան գիւտը կը գրաւէր ընդհանուր աշխարհի ուշադրութիւնը, իր բարերար խոստումներով, և այսօր ուրիշ մը կուգայ առաջնութիւն խնդրել անոր վրայ. գեղարուեստականը գիտականին միացունող նորութիւն մը չէ այս սակայն. աւելի ժողովուրդը հետաքրքրող գիւտ մը, գործնական ու գործածական ամեն մարդու համար, Նոր կազ մը, ասէթիլէն.

Ասէթիլէ՞ն. հաւանական է որ դեռ լսած չըլլաք այս անունը. շատ չանցած՝ տիեզերական համբաւ մը պիտի վաստկի այն, զօրաւոր մրցում մը մղելով ելեկտրական լոյսին ու մեր գործածած հասարակ կազին դէմ։ 1830 ին, Տավի, անգլիացի հռչակաւոր քիմիագէտը, առաջին անգամ հաստատած էր անոր գոյութիւնը. միայն թէ, հազուագիւտ էր, և զուտ գիտութեան համար աշխատողները կը զբաղէին անով, բաղադրութեան երկու դժուարին եղանակ ունենալուն պատճառով. բայց օձիքը չէին ձգեր։ Այսօր, երրորդ եղանակ մը գտնուած է այդ կազէն պատրաստելու, այնքան դիւրին ու գործնական, որ հազարաւոր մարդիկ արդէն իսկ կը զբաղին անոր ընդհանրացման ու կատարելագործման։

Ձեռնհասներու վճռով՝ առանձին յօդուածի մը նիւթ ընել ասէթիլէնին բաղադրութեան եղանակը, — խառնուրդ մը կրածինի բնածխաւորի և ջուրի, — կրնանք գոնէ առ այժմ ըսել թէ շատ դիւրին է ձեռք բերել զայն, առանց գործարանի, առանց կազօմէդրի, առանց մանուածապատ մեքենականութեան. կը բաւէ միայն թրջել տեսակ մը աղ և առաջ կուգայ ասէթիլէնը, սպիտակ գեղեցիկ լոյս մը արձակելով, սովորական կազին տասներկու, մինչեւ իսկ տասնըհինգ պատիկը զօրաւոր, միեւնոյն ատեն նուազ տաքութիւն արտադրելով։ Գիտնականներու աշխատանոցներէն ելած է այն արդէն, ու գործածական դառնալու ճամբան բռնած։ Ամերիկայի զանազան կողմերը, ինչպէս նաեւ Զուիցերիա, Ֆրանսա, Գերմանիա՝ կրածինի բնածխաւորի (carbure de calcium) գործարաններ սկսած են կանգնել ու վակօններով կը փոխադրեն այդ նորածին արտադրութիւնը որուն գինը, ի սկզբան շատ բարձր, աներեւակայելի արագութեամբ իջնելու վրայ է, այնպէս որ շատ չանցած՝ քիլօն 5 էն 6 սու-ի պիտի տրուի։ Մասնագէտ մը, գիտական հանդէսի մը մէջ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է այս նիւթին վրայ, ուր կեզրակացունէ թէ մէկ խորանարդ մեդր ասէթիլէն արտադրելու համար 5 քիլոկրամ կրածինի բնածխաւոր կը բաւէ (մէկուկէս լիդր ջրով), որով մէկ ժամուան մէջ տասը մոմի լոյս արտադրելու ծախքը կըլլայ կէս սանդիմ։

Նոր գիւտին ընդհանրացումով ձեռք բերուելիք արդիւնքներուն մէջէն ամենէն ուշագրաւը սա է որ, ընտանիքի հայր մը կարող պիտի ըլլայ «ծրարով կազ» տանիլ իր տունը, ինչպէս կը տանի նպարեղէն մը կամ շաքարեղէն. կը բաւէ սրուակ մը ջուր լեցունել մօտի աղբիւրէն և ուզուած քանակութեամբ քարպիւր տը քալսիօմ գնել մօտի խանութէն, իր կազը պատրաստելու համար։

Բայց կերեւի թէ դեռ քիչ մը ժամանակի պէտք կայ. գիտնականները որոշ ու մանրամասն հրահանգներ պատրաստելու են, այս խառնուրդին գործածումն ընդհանրացունելու համար. ապիտութիւն մը կամ անզգուշութիւն մը կրնան, ընդհակառակը, վտանգաւոր դառնալ։

Սա ճշմարիտ է թէ ինչ որ դեռ տարի մը առաջ անիրականալի երազ մը կը կարծուէր, այսօր հսկայաքայլ մօտեցած է իրականութեան, և գիտուններու անդադրում ջանքերուն ու աշխատութեան շնորհիւ պիտի կրնայ, աւելի կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ, մեծ ծառայութիւն մատուցանել ամբողջ մարդկութեան։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԴԵՀԻ ՈՒ ՄՈՒՍՈՒԼԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Սղերդէն հետեւեալը կը գրեն մեզ Փետրուար 19 թուականով.

Ամեն տեղ որ Միացեալ Ընկերութիւնք նոր դպրոց մը բանայ գաւառներու ո՛ և է գիւղի մը մէջ, հասարակութիւնը՝ մանաւանդ ուսումնասէր դասակարգը՝ գովելի եռանդեամբ ու գոհունակութեամբ լաւ կ'ողջունէ այդ օգտակար տնօրինութիւնը, կրկնապատկելով վստահելի յարգանքն ու համարումը զոր կը տածէ տարիներէ վեր դէպ այդ արդիւնաշատ հաստատութիւնը։ Փոխադարձաբար մեծ ցաւ կը զգայ, երբ դպրոցներէն մին փակուի։

Սղերդի ազգայնոց այն մասը որ առաւել կամ նուազ փափաքող է իրենց օտարախօս մանկանց դաստիարակութեան, ցաւ ի սիրտ լսեց փակումն Դեհի վարժարանին որ 14 տարիներէ վեր անընդհատ կը շարունակուէր։ Այլ Դեհցիք անտարբեր են կրթական գործին։ Իրենց հոգը չէ թէ վարժարանը գոցուեցաւ, զաւակնին յետ այսու փողոցները պիտի դեգերին, թէ իրենց մայրենի լեզուն, որ շնորհիւ Միաց. Ընկերութեանց տասնեւչորսամեայ զոհողութեանց, խօսիլ սկսած էր մաքուր ու կոկիկ, կ'անհետանայ վերստին։

Դեհցիք անտարբեր էին այդքան երկար տարիներ Միաց. Ընկերութեանց օժանդակութիւնը ձրիապէս վայելելու. և ահա թէ ինչո՛ւ։

Ի՞նչ պիտի ըսէ մէկը երբ իմանայ որ գտնուած են Դեհցի ազգայնոց մէջէն այնպիսիներ որք ուրախութեամբ բացագանչած են. «Թո՛ղ գոցուի վարժարանը, աւելի լաւ, ազատած կը լինինք այդ բեռէն»։

Ո՛հ, վարժարանը բեռ մը կը համարին իրենց այդ մարդիկ. Բարոյական ի՜նչ մակարդակի տէր ըլլալու են։

Դեհցիք 13 տարիներէ վեր ձրիապէս վայելելով դպրոցը, այս տարի 6 ոսկիի դպրոցական նպաստ մը պիտի տային Միաց. Ընկերութեանց. Թէ ի՞նչ բանակցութիւնք տեղի ունեցան այդ չնչին գումարի գանձման համար իրենց ու վարժարանաց հանգուցեալ գլխաւոր պաշտօնէին միջեւ, աւելորդ կը համարիմ մանրամասնել աստանօր. սա միայն պէտք է ըսել թէ, հակառակ ամէն միջամտութեանց, Դեհցիք չը վճարեցին նպաստի գումարն՝ աւելի լաւ համարելով դպրոցի փակումն։

Ու փակուեցաւ վարժարանը. մեղքը իրենց վիզը։

Միաց. ընկերութեանց Պատ. Տնօրէնութիւնը Մուսուլի վարժարանն ալ փակելու ցաւալի հարկին ներքեւ կը գտնուի։ Այս տեղ ալ խնդրոյ առարկան տարեկան նպաստն է, զոր Մուսուլի ազգայինք կը զլանան վճարել։

Մուսուլցիք կուզեն ձրիապէս վայելել վարժարանը, մինչդեռ Միացեալ ընկերութիւնք մտադրութիւն և պէտք չունին բնաւ այդպիսի նպաստ մը ընել անոնց։ Հաւաստի աղբիւրէ իմացած եմ որ մինչեւ Զատիկ պայմանաժամ տրուած է որ եթէ չը վճարեն պարտքերնին, դպրոցը պիտի փակուի վերջնապէս։

ԵՕԹԸ ՇԱԲԱԹՆԵՐ

Քրիստոնեայ Եկեղեցին հնարած չէ Պահոց կանոնը, գրեթէ մարդուն հետ հաստատուած է այն։ Աստուած կը հրամայէ նախածնողաց «ի ծառոյն գիտութեան բարւոյ և չարին մի ուտիցէք, Ծնունդ, Բ. 17»։

Մովսէս քառասուն օր կը պահէ, Եղիա «գնաց զօրութեամբ կերակրոյն այնորիկ քառասուն տիւ և քառասուն գիշեր»։ Դանիէլ, Անանիա, Ազարիա և Միսայէլ Նաբուգոդոնոսորի սեղանէն ուտել և անոր խմած գինիէն խմել յանձն չէին առներ, այլ կուտէին ընդեղէն ու ջուր և կայտառ կերեւէին. Դանիէլ Ա. 9.։ Պահոց վրայ կը խօսին Զաքարիա (Է. 5) և Եսայի (Ա. 14)։

Աստուած կը հրամայէ Մովսէսի. «Եւ պաշ մի և զամենայն մուրկ փխրեալ մի՛ ուտիցէք մինչեւ յօրն յորում մատուցանիցէք պատարագս Աստուծոյ ձերոյ... մինչեւ թուեցէք յիսուն օր։ Ղեւտական ԻԳ. 16։»

Բաղարջակերաց տօնն ալ պահեցողութիւն էր. Աստուած կը պատուիրէ Մովսէսի «ի սկսանել չորեքտասներորդի աւուր ամսոյն առաջնոյ մինչեւ ցքսան և մի օր ամսոյն յերեկոյ բաղարջ ուտիցէք։ Ելք. ԺԲ. 18։»

Նինուէացիք «քարոզեցին պահս եւ պատմեցաւ ի Նինուէ թէ մարդ և անասուն մի ինչ ճաշակեսցեն և մի ինչ ճարակեսցեն. Յովնան 5—7»։

Հին Կտակարանը դեռ կընծայէ մեզ շատ վկայութիւններ, բայց մենք անցնինք նոր Կտակարանին։

Օրինականք սովոր էին երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը պահք պահել ինչպէս ցոյց կուտայ Ղուկաս Փարիսեցւոյն աղօթքին մէջ. «Պահեմ երկիցս ի շաբաթու» (ԺԸ. 12)։ Սոյն շաբաթապահքն առաքեալք վերածեցին չորեքշաբթի՝ վասն աւետեաց կուսին և ուրբաթու՝ վասն և խաչելութեան։

Յիսուս կը պատուիրէ Մատթէոսի Զ. գլխոյն 17 համարին մէջ. «այլ դու յորժամ պահիցես, օծ զգլուխ քո, և լուա զերեսս քո»

Որովհետեւ Փարիսեցիք կապականէին իրենց դէմքը, կը թթուեցնէին երեսնին, չէին լուար դէմքերնին, որպէս զի զիրենք պահեցող երեւցնեն, Քրիստոս կը պախարակէ անոնց կեղծաւորութիւնը, կը պահանջէ որ զուարթ դիմօք, սիրայօժար պահեն և կը հրամայէ որ գլուխնին օծեն իւղով՝ զուարթադէմ երեւնալու համար։

Այս օծումով անշուշտ չէր ակնարկեր սեթեւեթն. յայտնի է թէ Պաղեստին տաք երկիր մը ըլլալով, հանգստաւոր տօներուն իւղով կօծանէին, որովհետեւ խիստ ջերմութենէն անդադար հոսող քիրտը կը խորշոմեցնէր երեսն ու ճակատը։

Երբ հիւանդ մը կը բերէին այսահար, Տէրն մեր դարձեալ պահոց վրայ կը խօսի։

Երբ Յովհաննէս Մկրտչի աշակերտները մօտեցան Յիսուսի և ըսին «ընդէ՞ր մեք և Փարիսեցիքն պահեմք յաճախ և քո աշակերտքն ոչ պահեն», Քրիստոս ի պատասխանի կը պատուիրէ որ իւր համբարձմանէն յետոյ քրիստոնեայ Եկեղեցին պէտք է պահէ. ահա իւր խօսքերը, «Եկեսցեն աւուրք յորժամ բարձցի փեսայն ի նոցանէ և ապա պահեսցեն։ Մատթ. Թ. 14. 15»։

Ետ Համբարձման Քրիստոսի, առաքեալք տարւոյն կէսը պահք և կէսը ուտիք սահմանեցին։ Այսպէս վաթսուն ուրբաթ և չորեքշաբթի և երեք քառասունք. մին Ծննդեան, երկրորդը Յարութեան, երրորդը Վարդավառի։

Իսկ հայրապետք տեսնելով որ դժուարին կուգայ հաւատացելոց երեք քառասունքը պահել երկուքը, շաբաթապահոց վերածեցին և բաժնեցին սուրբերու կամ մարգարէներու անուանց վրայ նոցա բարեխօսութիւնը հայցելու համար. ասոր համար է որ կը կոչենք Ս. Եղիայի պահք, Ս. Սարգսի պահք, Ս. Յակոբայ պահք, Ս. Լուսաւորչի պահք և այլն։

Իսկ Առաջաւորաց պահքը ուրիշ բան չէ բայց եթէ մեծ պահքէն անջատուած շաբաթ մը, զի Առաքեալք 70 օր դրին մեծ պահոց, բայց երբ նոր քրիստոնեայք տրտնջացին, յայնժամ երկու շաբաթը վերուցին և առաջին շաբաթը պահել հրամայեցին իբր առաջաւոր շաբաթ մեծ պահոց։

Ուստի սխալ է սրբոց կամ մարգարէից յատուկ պահեցողութիւնը, զի Քրիստոնեայ Եկեղեցւոյ պահքը կամ ծոմը միմիայն տէրունական է։

Մեծ Պահք կը կոչուի քառասնորդական պահք, անոր համար որ Քրիստոս քառասուն օր պահեց, բայց կը տեսնենք որ մինչև Ղազարու յարութիւնը 40 օր է որու վրայ յաւելլով Աւագ շաբաթը կունենանք յիսուն օր, որ կը կարծուի թէ առաքելական լինի, բայց երբ շաբաթն ու կիւրակէն պակսեցնենք, յորս պատարագ կըլլայ, և առաջաւորաց պահքն յաւելունք, կունենանք 40 օր։

ՍԱՄՈՒԷԼ ԾՐԻՑ

ԾՈՎՈՒ ՋՈՒՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոն ծովու ջուր տանելու ծրագիր մը՝ հարկաւոր ծախքին հաշուեցուցակով հանդերձ՝ պատրաստուած է Անգլիոյ Խորհրդարանին ներկայացուելու համար։ Ծովուն ջուրը կ'առաջարկուի գործածել հանրային լոգարաններու, նաեւ ճամբաները ջրելու և կոյուղիները մաքրելու համար, եթէ իշխանութիւնք աւելի սեպին անոր այս նպատակներուն կիրառութիւնը։

Այս գործին ձեռնարկել յանձն առնող ընկերութիւնը օրը 10 միլիոն կալոն ջուր մատակարարելու կարգադրութիւններ ընելու վրայ է։ Ջուրը պիտի առնուի Ովկիանոսէն Պրայթընի մօտակայ տեղէ մը որ Լոնտոնէ իբր յիսուն մղոն հեռի է և գրեթէ ուղղակի դէպ հարաւ կ'իյնայ։ Ջուրին ճամբան կազմող խողովակը ծովէն բաւական հեռի պիտի երթայ, և ջրհան դրուելու տեղին մօտ ընդունարան մը պիտի շինուի որ պիտի ծառայէ իբրեւ ջրամբար, ուրկէ ջուրը ջրհանին միջոցաւ պիտի հանուի և պարպուի 500 ոտք բարձր բլուրի մը վրայ գտնուող մերձակայ ընդունարանի մը մէջ։ Անկէ անդին ջրհանի պէտք պիտի չըլլայ, վասն զի ջուրը ծանրութեան օրէնքով անկէ Լոնտոն պիտի վազէ։ Բայց պիտի գտնուի ուրիշ ընդունարան մը եւս յԻփսոմ, ծովուն մակերեսէն 240 ոտք բարձր։ Իսկ անկէ Լոնտոն հասող ջուրը պարտի բաւական ճնշում ունենալ որպէս զի բարձր շէնքերուն վերի յարկերն ելլէ։ Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ քանի մը քաղաքներուն մէջ, ինչպէս՝ ի Փլիմըթ, Տէրպիթ, Փորթմըթ, Թորքէյ, Պըրքընհէտ, են. հիմա ծովու ջուր կը գործածուի կոյուղիները ողողելու և լուալու համար, և Լէնսէթ բժշկական հանդէսը ծովու ջուրին այսպիսի կիրառութիւնը կը ջատագովէ։

Նիւ-Եորք քաղաքին մէջ ծովու ջուր գործածելու նմանօրինակ ծրագիր մը, շատ տարիներ երեւելի քաղաքացիներու հզօր ընդդիմութեան բախելէն ետք, որոշուած է գործադրել։ Անհամար բնակարաններուն մէջ ծովու ջուր պարունակող լոգարաններու գոյութիւնը, որ կարելի պիտի ըլլայ յիշեալ դրութիւնն ընդունելով, հաւանօրէն հրապուրիչ պիտի ընծայէ ձեռնարկը։ Եւ թերեւս այս միեւնոյն պատճառներով նոր ընկերութեան մը Լոնտոն ծովու ջուր բերելու առաջարկը ընդունելութիւն գտնէ։ Օրը 10 միլիոն կալոն ջուրը շատ չէ Լոնտոնի նման քաղաքի մը համար որ 4—5 միլիոն բնակիչ ունի, երբ միտք բերուի թէ Նիւ-Եորք քաղաքին մէջ Քրոթընի դրութեամբ մատակարարուած ջուրէն օրը միջին հաշուով 200 միլիոն կալոն կը սպառի։

ԴԱՐՁԵԱԼ “ԹԱՓԱԽՆԵՐԸ„

«Ո՜ւֆ... սա թափախնե՛րը» կ'ըսէր Պոլսեցի մը որ դէմքը ծամածռելով գրպաններն ի զուր կը խառնշտկէր տասնոց մը գտնելու համար։

Քաղցրանուագ դպիրներ իրենց գեղգեղիչ ձայնով «Լո՜յս արարիչ լուսոյ» կ'երգէին։ Սարկաւագը կը խնկարկէր խորանը եւ խաչին պատուանդանը։ Եւ ժողովուրդը՝ ուշադիր ու զգածուած, սրտով ու մտքով կը սլանէր իր մրմունջները, խունկի բուրումին հետ դէպի վեր։

Բուրվառի խունկի թեթեւ, անուշահոտ ծուխին հետ, եւ ներդաշնակ երգեցողութիւններուն հետ կը լսուէր ձայն մը. «Յիշեցէք ողորմեցէք, աղքատին թափախն է, հաւասար քահանայից պնակն է, ողորմեցէք, ժամկոչին թափախն է, ողորմեցէ՛ք, ողորմեցէ՛ք, ողորմեցէ՛ք» վերջապէս «ողորմեցէ՛ք»։ Կրկնելով երեքնելով շարա՛ն շարա՛ն կը յառաջանային առանց ծայրի եւ առանց վերջի։ Եւ քանի յառաջանային, իրենց յանկերգին մէջ ոգեւորուած՝ զգլխուած, սրտաբուխ աղօթքներու հառաչանքներու հետ, իրենց «ողորմեցէք»ը կը սաստկացունէին։

Այն խեղճ բեռնակիրը, որ ցերեկը մինչեւ իրիկուն, կռնակը տուած ճնշող բեռին, քրտինք թափելով, ուժէ սպառած, հազիւ ինքզինք եկեղեցին կը նետէ, հոգեւորապէս կազդուրուելու, երբ իր բոլոր ուշքը կեդրոնացուցած է արարողութեան վրայ, յանկարծ «թափախին» գլուխն է որ իր աջէն կանցնի մըլթմըլթալով մը, հրելով հրմշտկելով, «Յիշեցէք ողորմեցէք»ը տզտզալով իր ականջին ետեւ։ Կ'ոթափուի խեղճը. այդ հոգեզմայլման գինն է որ կ'ուզեն իրմէ. պէտք է բանալ քսակը ու վճարել։ Ա՜լ փախած է, թռած է սրտին վայելքը, հոգւոյն ուրախութիւնը։

Այն արհեստաւորը, որ մինչ իրիկուն փուռի բոցին առաջ, անդադար կռելով ու զարնելով, իր վիճակին մէջ կը տապկուի չարաչար, և օրը օխայ մը հաց հազիւ իր ճժերուն տանելու յաջողած, գիշերը մինչ լոյս ժամուն երազովը անցուցած, մութն ու լուսին աչքերը չփելով եկեղեցի կը մտնէ, գլուխը բաց՝ աչքերը բաց. կուրծքը ծեծելով կաղօթէ մտամփոփ, դարձեալ թափախներու շարքն է որ կանցնի առջեւէն նոյն «ողորմեցէք»ը, նոյն «յիշեցէք»ը մրմռալով։ Եւ թափախը իր բերան կը խօթեն կարծես. պի՜չ ու պիչ երեսը կը նային, քիչ մը ուշ մնալուն խեղճին՝ որ գրպանը ի զուր կը խառնէ տասնոց մը գտնելու համար։ Եւ եթէ չունի՞...

Նուիրական օրերու մէջ ենք, ապաշխարութեան և քաւութեան օրեր, յորում ժողովուրդը խուռներամ պիտի դիմէ եկեղեցին։ Ժամանակն յարմար է առաջարկելու համար որ վերջ մը տրուի այս անտեղութեանց կամ քիչ մը կարգ ու կանոն դրուի թափախի շրջաբերութեան մէջ։

Մի՛ զարմանաք եթէ ասեմ. շատ անգամ եկեղեցիին մէջ «թափախ»ին ելած պահուն տեսած եմ որ փոխառութեան կը դիմեն անոնք որ յանկարծակի գալով դրամ ունեցած չեն պատրաստ. և դուրս ելնելու ալ կ'ամչնան։ Ծածուկէն, փէշին տակէն, իրարու ձեռքի մէջ կը դնեն տասնոց մը կամ քսանոց մը։

Ա՛յս է որ կ'ըսէ. «Տուն իմ՝ տուն աղօթից կոչեսցի»։

Ես շատ կը զարմանամ թէ, ինչպէս կ'ըլլայ որ Պոլսեցիք չեն կրնար այս խնդրոյն ելք մը տալ որ շատ անգամ այս էջերուն ալ նիւթ եղած է։

Գաւառները, որոց եկեղեցիք ոչ կալուածներ և ոչ կտակով թողուած հարստութիւններ ունին, կրցած են պնակին շրջաբերման ամենէն պատուաւոր եղանակը ընտրել, մէկ և կամ երկու անձով պտտցնելով. պտտուածէն շատ ու շատ աւելի հաւաքել և պէտք եղած զգուշաւորութեամբ։

Չեմ կարծեր որ հոս, այնչափ աղմուկով և բազմութեամբ շրջած պնակներով կարենան իրենց պիտոյքին վրայ կարեւոր յաւելուած մը ընել։ Ուրեմն ինչո՞ւ չեն ձեռնարկեր այս դրութիւնը բարեկարգելու։

Միթէ բարեպաշտները չէ՞ն տար։ Եթէ տասն հոգիի տեղ՝ երկու հոգի պտտցնէ պնակը, միթէ ժողովուրդը իր լուման առանց «յիշեցէք ողորմեցէք»ը լսելու չի՞ ձգեր գանձանակը տէրտէրին, եթէ անոնք պատին ու դրանն լուռ ու ակնածանօք։

Գէ՛թ թող պնակներուն մէջ որի՛ն պնակը լինելը գրեն խոշոր գրերով, որ ալ տեղի չը մնայ պտտալու անդադար, անհատնում։

Ա. ՏԷՐ ԱՐԻՍՏԱԿԷՍԵԱՆ

=)(26)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՃԷՔ

Գալով ապարանքին, կառքին, պերճանքին որուն մէջ կ'ապրէր, խեղճ կինը պատրաստ էր ամեն բան ձգելու, տ'Արժանթոնի մէկ նշանին սպասելով ճամբելու համար «ազնիւ բարեկամը»։

—Պիտի տեսնաս, կ'ըսէր անոր, պիտի օգնեմ քեզ, պիտի աշխատիմ։ Եւ յետոյ բոլորովին քու վրադ բեռ չպիտի ըլլամ։ Միշտ քիչ մը ստակ պիտի մնայ քովս։

Բայց տ'Արժանթոն դեռ կը վարանէր։ Հակառակ իր աներեւոյթ զգացման, շատ ցուրտ, շատ պայծառ միտք մ'էր, մեթոտաւոր և սովորութիւններով առլի քաղքենի մը, որ իր գլխի շարժումներն իսկ կը պատճառաբանէր։

—Ոչ, ոչ... տակաւին սպասենք... պիտի գայ օր մը ուր հարուստ պիտի ըլլամ, և այն ատեն...

Կ'ակնարկէր այն գաւառաբնակ պառաւ հօրաքրոջ որ թոշակ կը վճարէր իրեն, և որուն ժառանգորդը պիտի ըլլար օր մը անպատճառ։ Շա՛տ տարիքոտ էր սիրելի բարի կինը։

Եւ գեղեցիկ ծրագիրներ կը յօրինէին այն ատենուան համար։ Գեղ պիտի երթային, բաւական մօտ Փարիզի՝ անոր լոյսն տանելու համար բաւական հեռու՝ անոր աղմուկէն զերծ մնալու համար։ Իրենց սեպհական փոքր տունը պիտի ունենային, որուն յատակագիծը երկար ատենէ ի վեր կը յօրինէր տ'Արժանթոն, շատ ցած, իտալական պատշգամով մը և զարդարուած որթի տերեւներով. ու գրան վրայ սա նշանաբանը. Parva domus, magna quies. «Փոքր տուն, մեծ հանգիստ։» Հոն պիտի աշխատէր բանաստեղծը։ Գիրք մը պիտի պատրաստէր. իր գիրքը, գիրքը, Գիրքը, Ֆօստէ Աղջիկը որուն վրայ տասը տարիէ ի վեր կը խօսէր։ Յետոյ, Ֆօստէ Աղջիկէն անմիջապէս ետքը, պիտի գային [illegible], բանաստեղծութեանց հատոր մը, [illegible], անզուգ երգիծանքներ։ Այսպէս միտքին մէջ ունէր բազմաթիւ խորագիրներ, գաղափարներու պիտակներ, անմէջ հատորներու կողքեր։

Այն ատեն, տպագրիչներ պիտի գային. պիտի ստիպուէին գալ։ Հարուստ պիտի ըլլար, հռչակաւոր, թերեւս անգամ Ակադեմիոյ. թէեւ այս հաստատութիւն շատ ինկած, շատ որդնոտած ըլլար։

«Բայց ոչ, բայց ոչ, հոգ չէ, կ'ըսէր Իտա... պէտք է ընտրուիլ» Արդէն ինքզինքը կը տեսնէր Կաճառին մէկ անկիւնը, ընդունելութեան օրը, թաքչուած ու սրտատրոփ, փոքր համեստ պարեգօտ մը հագած, ինչպէս կը վայլէ հռչակաւոր մարդու մը կնոջ։

Հիմակուհիմա, կը շարունակէին ուտել «ազնիւ բարեկամին» տանձերը, որ ազնիւ բարեկամներուն էն հեշտինը և նուազ սըրտաեան էր իրօք։

Տ'Արժանթոն սքանչելի կը գտնէր այդ սաղայէլեան տանձերը, բայց սակայն սրտնեղութեամբ մը, մոլեգնութեամբ, ակռայի կճրտիններով կուտէր զանոնք, և իր անփափուկ ընթացքին վրէժը խեղճ Իտայէն կը լուծէր՝ սուր և վիրաւորիչ փոքր ֆրազներով։

Շաբաթներ, ամիսներ անցան այսպէս, ամենուն կեանքին մէջ ուրիշ փոփոխում առաջ չբերելով եթէ ոչ յոյժ զգալի ցրտացում մը Մորոնվալի և իր գրականութեան ուսուցչին միջեւ։ Խառնածինը միշտ կը սպասէր որ կոմսուհին որոշում մը տայ Հանդէսի մասին, կասկած ունէր տ'Արժանթոնի վրայ թէ հակառակ էր իր ծրագրին, և բնաւ չէր նեղուէր իր բոլոր կարծիքն ըսելու համար այս պարոնի մասին։

Հինգշաբթի առտու մը, Ճէք, զոր այլ եւս շատ քիչ դուրս կը հանէին, գրասարահին բազմաթիւ ապակիներէն տխրութեամբ կը դիտէր գարնան գեղեցիկ երկինք մը կապոյտ, մեծաբաց, որ պտոյտ ու արձակ կեանք երազել կուտար։

Արեւը տաք էր արդէն, ճերմակ եղրեւանիներու ծայրերը կանանչցած և փոքր պարտէզին անմշակ հողը կեանքի արտաբուումներ ունէր, ինչպէս մրմունջները աներեւոյթ աղբիւրներու։ Տղոց վանդակուած թռչուններու ճիչեր կուգային անցքէն։ Մէկն էր այն առտուներէն ուր ամեն պատուհաններ կը բացուին քիչ մը լոյս արձակելու համար տուներուն մէջ և անհետացնելու համար ձմրան ստուերները, բոլոր այն սեւութիւնը որով գիշերներուն երկարութիւնը և կրակարաններուն ծուխը կը լեցունեն երկար ատեն փակուած սենեակները։

Ճէք կը մտածէր որ ատանկ առտու մը աղէկ կ'ըլլար քիչ մը դուրս ելլել քիմնազիոնէն, ուրիշ հորիզոն մը ունենալ փոխանակ բաղեղապատ մեծ պատին որուն ստորոտը պարտէզը կը վերջանար կանանչցած գայլախազերու, չորցած տերեւներու դէզերով։

Ճիշդ այդ վայրկենին, զանգակը զարնուեցաւ դրան վերեւէն. տղան տեսաւ իր մօր ներս մտնելը ճոխ արդուզարդով, շողարձակ, հապշտապ, արտասովոր յուզումով մը համակ։

Զինքն առնելու կուգար. որպէսզի Անտառ տանի։

Իրիկունը միայն ետ պիտի դառնային։ Ճշմարիտ նուէր զբօսանք մը, ինչպէս երբեմն կ'ըսէր։

Հարկ էր երթալ արտօնութիւն խնդրել Մորոնվալէն. բայց որովհետեւ տիկին տը Պարանսի եռամսեան հետ կը բերէր, հետեւապէս արտօնութիւնը շուտ շնորհուեցաւ։

—Օ՜հ, ի՜նչ երջանկութիւն, կ'ըսէր Ճէք. և մինչ իր մայրը խառնածինին կը պատմէր թէ Պ. տ'Արժանթոն ստիպուած էր Օվէռնէ երթալ իր հօրաքրոջ քով որ կը մեռնէր, տղան անմիջապէս բակէն անցաւ հագուելու համար։ Ճամբան Մատուին հանդիպեցաւ։ Մատու, տժգոյն, տխուր, առտուին հոգերով արդէն բազմազբաղ, փոխադրելով իր աւելներն ու իր դոյլերը առանց նշմարելու թէ եղանակն անուշ էր և թէ օդը նոր հիւթերով կ'անուշահոտուէր։

Զանիկա տեսնելով, Ճէք խօլ գաղափար մը ունեցաւ, երջանիկ տղու այն գաղափարներէն մէկը որ կուզէ իր չուրջը ամեն բան իր երջանկութեան մասնակից ընել։

—Օ՜հ, մայրիկ, Մատուն ալ եթէ հետ առնենք...

Այս թոյլտուութիւնը աւելի դժուար էր ձեռք բերել, քիմնազիոնին մէջ անոր բազմատեսակ պաշտօններուն պատճառով։

Բայց Ճէք այն աստիճան պաղատեցաւ որ ազնիւ տիկին Մորոնվալ յայտարարեց թէ այդ օրը ինք իր վրայ պիտի առնէր խափշիկին բոլոր գործը։

—Մատու, Մատու, գոչեց տղան դուրս վազելով. շուտ հագուէ. քեզ հետ կը տանինք կառքով, Անտառը պիտի նախաճաշենք։

Պահ մը շփոթութիւն տիրեց։ Մատու ապշած էր։ Տիկին Տէքոսթէր պարագային համեմատ պատմուճան մը կը փնտռէր անոր համար։ Պարանսիին տղան ուրախութենէն կը ցատքէր, և տիկին տը Պարանսի, շատխօս թռչունի մը պէս որ աղմուկէն կը գրգռուի, մանրամասն տեղեկութիւն կուտար Մորոնվալի՝ տ'Արժանթոնի ուղեւորութեան վրայ, անոր առողջութեան յուսահատ վիճակին վրայ։

Վերջապէս ճամբայ ելան։

Ճէք և իր մայրը նստան վիքթորիային խորը, Մատու՝ նստարանին վրայ, Օկիւսթէնի քովը. շատ շքեղ չէր, բայց Մատու ասանկ շատ բաներ տեսած էր։

Մեկնումը սիրուն եղաւ, Էմբռադրիս ծառուղիին երկայնքը որ այնքան յայնարձակ է առտուն, օդաւէտ ու ընտանեկան. կը հանդիպէին մէկ քանի շրջագայողներու, անոնց որ կը սիրեն քիչ մը արեւ ըմպել՝ օրուան շարժումէն, աղմուկէն, փոշիէն առաջ, տղաքներու որոնց կընկերանան վարժուհիներ, մանկիկներու, որոնք բազուկներու վրայ կը տարուէին իրենց երկար ճերմակ զգեստներուն հանդիսաւորութեանը մէջ, ուրիշներու, աւելի մեծ, թեւ ու սրունքնին մերկ, ծածանուտ մազերով։ Ձիաւորներ ալ կանցնէին, հեծեալ կիներ. և առանձին ծառուղիին մէջ, նոր մաքրուած աւազը կը պահէր այդ առաջին ձիարշաւներուն նշանները և՝ կանանչ մարմանդներուն ստորոտը՝ պարտէզի ճամբու մը կը նմանէր աւելի քան հանրային վայրի մը։ Նոյն հանդարտ, պերճատեսիլ, խաղաղ երեւոյթը կը տարածուէր կանանչութեան մէջ ցիրուցան ամարանոցներուն վրայ որոնց վարդագոյն աղիւսները, այդ գեղեցիկ առաւօտէն կապուտցած հերձաքարերը դուրս կը ցայտէին կարծես թարմ լոյսով լուացուած։

Ճէք կը հիանար, մայրը կը համբուրէր, Մատուի քղանցքէն կը քաշէր։

—Գո՞հ ես, Մատու։

—Օ՜հ, շատ գոհ, մուշա։

(Շարունակելի)

Ե. ՏԱՐԻ 18/30 ՄԱՐՏ, 1896

Քաղաքական Տեսութիւն

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՆ եւս Թրանսվալին չափ անզօր և անկարեւոր է ի մասին արտաքին աշխարհավարութեան։ Գիտէք թէ արտաքին քաղաքականութեան խնդիրներ Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ չեն լուծուիր։ Պիզմարքեան իշխանութեան փայլուն օրերուն մէջ Երկաթեայ Նախարարապետը կը բաւականանար տարին մէկ, հազիւ երկու անգամ բերանը բանալ և ընդհանուր տեսութիւն մ'ընել աշխարհի ընթացքին վրայ, և երեսփոխանները «Հօխ, Հօխ» պոռալէն զատ ուրիշ բան չէին կրնար ընել։ Ուղեւորութիւն մ'ընել, Պիզմարք յօնքերը կը պռստէր, որոց ամեն մէկն արդէն կատարեալ պլոք մը հասարակութիւնն ունի, ու բացատրելու խօսքը դէմ մը ատելով ինք որ արդէն հաճելի դէմք մը չունի, կը հրամայէր անոնց որ իրենց գործին նային, ու դոհանան արտաքին աշխարհավարութիւնը թողով պատկառելի Կայսեր և անոր հաւատարիմ Նախարարապետին։ Թրանսվալն, հետեւապէս, արտաքին քաղաքականութեան վրայ որոշումներ չի տար։ Պառլամենտական նիստացոյն խոկ հօծն տարին անգամ մը կը քուէարկէ։ Արդարեւ Ամերիկա Պիզմարք մը չունի, բայց հոն ալ Խորհրդարանն, որչափ ալ ժողովրդեան ուղղակի քուէով ընտրուած, աւելի ազդեցիկ չէ քան գերմանականը։ Վերջին ժամանակներս ծանուցինք ամերիկեան Խորհրդարանին կարգ մը որոշումներն, որոց ո՛չ մին գործադրեց Պ. Քլիվլէնտ նախագահն, որովհետեւ Սահմանադրութիւնն իր վրայ բացարձակ պարտաւորութիւն դրած չէ Խորհրդարանին կարգ մը որոշումները գործադրելու։ Օրինակի համար, Քուպայի համար Խորհրդարանի երկին ժողովներն որոշում մը քուէարկեցին, բայց Պ. Քլիվլէնտ հիմակուհիմա անպատճառ կը սպասէ այն որոշման գործադրումն, և իր սեփական գաղափարներն ունի Քուպայի խնդրոյն վրայ և Սպանիոյ հետ յարաբերութեանց վրայ։ Խորհրդարանը նաեւ որոշում մը քուէարկեց Լոնտոնի դեսպան Պ. Պայարտի դէմ, անոր պաշտօնանկումը պահանջելով։ Պ. Քլիվլէնտ ո՛չ միայն պաշտօնանկ չըրաւ իր դեսպանն, այլ և ո՛չ իսկ արժան կը սեպէ Խորհրդարանին քուէարկած որոշումներն ալ ի տեղեկութիւն հաղորդել իր դեսպանին։ Մի կողմէ Պ. Քլիվլէնտի և իր նախարարներուն և միւս կողմէ Խորհրդարանի երկին ժողովներուն խուլ պայքարէն սա կը հասկցուի թէ Խորհրդարանն արտաքին խնդիրներու մէջ ազդու քաղաքականութեան մը կողմն է, այս մասին ամերիկեան ժողովրդեան աւելի զգայուն մասին արձագանգ ըլլալով, մինչ կառավարութիւնը (Նախագահն հանդերձ իր Նախարարներով) ամերիկեան հին քաղաքականութեան կը հետեւի, այն է՝ բնաւ չխառնուիլ Հին Աշխարհի գործերուն, որպէս զի Հին Աշխարհի Տէրութիւններն ալ իրաւունք չստանան խառնուելու Նոր Աշխարհի գործերուն։ Միացեալ Նահանգներն այս չէզոք քաղաքականութիւնն հաստատած էին, երբ այնքան տկար էին որ տեղի ունէին վախնալու Հին Աշխարհի Տէրութեանց զօրութենէն։ Հիմակ այն դիրքին մէջ չեն։ Հին Աշխարհի Տէրութիւններէն ո՛չ մին այսօր յոյս կրնայ ունենալ Նոր Աշխարհի մեծագոյն Տէրութեան դէմ յաղթանակ տանելու անոր հողին վրայ և անոր ջուրերուն մէջ։ Բայց և այնպէս Պ. Քլիվլէնտ և իր խորհրդականք ամերիկեան նոյն աւանդական քաղաքականութիւնն անփոփոխ պահելու կողմն են։

ՖՐԱՆՍԱ.— Եկամտի վրայ տուրքի սկզբունքն Երեսփ. Ժողովոյ մէջ ընդունուեցաւ շատ յուզեալ վիճաբանութիւններէ ու բազմաթիւ քուէարկութիւններէ ետքն, այնպէս որ 500է աւելի երեսփոխանաց մասնակցութեամբ կատարուած քուէարկութեան մէջ, հազիւ 16 քուէի մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ։

—Պելճիոյ թագաւորը Փարիզէ անցնելով Նիս գնաց։

—Ռուսիոյ մայր-կայսրուհին Նիս ժամանեց, իր հիւանդ որդւոյն քով։

—Սերպիոյ այն յանձնաժողովն որ պաշտօն ունի իր կարգին քննելու 1900ի Արուեստահանդէսին ծրագիրն, իրեն ատենապետ ընտրեց Պ. տը Ֆրէսինէ, Նախկին վարչապետը։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ

Լոնտոնի դաշինքը Ֆրանսայի և Ռուսիոյ հետ վէճի բռնուած պահուն սատկային կարգադրած չէ ո՛չ Վէնեզուէլայի խնդիրն, ո՛չ Թրանսվալի խնդիրն։ Այս վերջին խնդիր եւս, նորագոյն տեղեկութեանց նայելով, հոգ պատճառելիք երեւոյթ մ'ունի, և Պ. Չէմպըլէնի դիւանագիտութիւնը դեռ չյաջողեցաւ վերջնական յաջողութեամբ։ Նախագահ Պ. Քրիւկըր Օրանժի դրօշի Պետութեան երկիրը գնաց, որ իր կառավարած Պետութեան պէս Պօէր պետութիւն մ'է, և ա՛ն ալ չարունակ խնդիր ունի Անգլ. Նորեկներուն ու բախտախնդիրներուն հետ։ Պաշտօնական առթիւն այս այցելութեան՝ անձնական շնորհաւորութիւն մ'էր Օրանժի նոր Նախագահ Պ. Սդէյնի՝ իր ընտրութեան առթիւ։ Բայց տեղւոյն անգլ. Թերթերը կ'ամբաստանեն զՊ. Քրիւկըր՝ մի կողմէ Պօէրները զինելու համար, միւս կողմէ Օրանժի հետ համաձայնելու համար՝ միահաղոյն պայքար մը մղելու Նպատակաւ Անգլիացիներուն դէմ։ Պ. Քրիւկըր կ'ըսէ թէ Պօէրները զինել հարկ անհրաժեշտ դատած էր՝ Տրգ. Ճէյմսընի արշաւանքին նման յանկարծակի վտանգներու դէմ զինելու համար։ Բայց միւս կողմէ Պօէր իշխանութիւնք կը գրաւեն Նորեկներուն քով գտնուած զէնքերն, ու ժամ մէջ գրգռութիւնը կը շարունակէ։ Աւելին կայ։ Դեռ Պ. Քրիւկըր չորոշեց Լոնտոն գալ։ Պ. Չէմպըլէնի հետ բանակցութեան մէջ է իր գալստեան պայմաններուն նկատմամբ, և որոշեց անգլ. Նախարարին գիրերն և իր պատասխանները ամբողջովին մատուցանել Պօէր Ազգ. Ժողովոյն, և տրուելիք որոշման համեմատ ընթացք մը բռնել։ Այս ժողովն ալ մայիսէն առաջ պիտի չգումարէ։

ՕՐԼԷԱՆԵԱՆՔ.—Փարիզէ Պ.ի Թղթակիցն կը հեռագրուի.—«Ակումբներուն ու քաղաքական շրջանակներուն մէջ օրուան խնդիրն Ափրիկեան գործերը չեն այլ եւս։ Շարդրի դքսին (Օրլէանեան գերդաստանէն) անդրանիկ որդւոյն Հանրապետութեան յարելուն վրայ միայն կը խօսուի։ Հանրի իշխան, ի կեդրոնական Ափրիկէ իր ուղեւորութեամբք հանրածանօթ, երէկ Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի ներկայացաւ, շնորհակալ ըլլալու Պատուոյ Լէգէօնի ասպետութեան աստիճանին իրեն տրուելուն առթիւ։ Շաբաթ օր, իրեն պատուանշան տրուելուն առթիւ Տիօն կոմսին կողմէ ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթին ժամանակ, Հանրի իշխան փոքրիկ բայց կորովի ճառ մը արտասանեց։ Բաւ թէ իր պապուն Լուի Ֆիլիփ թագաւորի անդրանիկ որդւոյն ազնուական կտակին մէջ խօսքը միշտ իր մտքին մէջ պահած է, այսինքն՝ իր որդւոց տուած այն պատուէրը թէ միշտ անձնուէր ծառաներն ըլլան վերանորոգեալ ֆրանսական ազգին և անոր հաստատած ընթացիկ սկզբունքներուն՝ վարչային մեծ բարեփոխումէն ի վեր, և իրենց պարկեշտ և արդիւնաւոր ընթացքով ջանան ներողամտութիւն ձեռք բերել իրենց վտարեալ բացառիկ դիրքին համար։ Հանրի իշխան յարեց թէ Հանրապետութեան կառավարութեան կողմէ իր ընդունած պատուանշան կը ցուցնէ թէ գէթ մասամբ ներողամտութեան արժանացած է, որովհետեւ իր բացառիկ դիրքին հակառակ ժողովրդական վարչութեան մը կողմէ վարձատրութեան արժանի կը դատուի։ Հանրի իշխան կը հանուի Շանդիյիի մէջ (այսինքն՝ Օմալի դքսին և իր շրջանակին կողմէ լաւ աչքով կը նայուի)։ Բայց հակառակութիւն կը ցուցնէ Օրլէանի դքսին (Փարիզի կոմսին որդւոյն) որ կը պնդէ թէ ինքն է ուղղակի ժառանգ Շարլ Ժ.ի (Պուրպոններու ցեղին) և ո՛չ Լուի Ֆիլիփի (Օրլէաններու ցեղին)։ Այսպէս, Ֆրանսայի արքայական Նախկին գերդաստանին երկու ճիւղերուն ձուլումէն 25 տարի ետքը, դարձեալ պառակտում կը մտնէ նոյն ընտանիքին մէջ, Հանրի իշխան Հանրապետութեան և ժողովրդական վարչութեան հովանաւորող երեւնալով, իսկ Օրլէանի դուքսը՝ Պուրպոններու բացարձակ սկզբունքներու»։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻ շաբաթ օր Պոլիէօ գնաց (Ֆրանսա) իր ընտանեաց քով, և մտադիր է ջատիկն հոն անցընել։

ՍՊԱՆԻՈՅ լրագիրք իրենց անցեալ շաբթուան թիւերուն մէջ խիստ յօդուածներ գրեցին Միացեալ Նահանգաց դէմ, պահանջելով ամերիկեան կառավարութենէն որոշ ընթացք մը բռնել, և ըսել թէ պատերազմ կ'ուզէ Սպանիոյ հետ թէ խաղաղութիւն։ Եթէ պատերազմ կ'ուզէ, Ամերիկայէ պահանջ թող ըլլան թէ Սպանիա ամէնայն արժանապատուութեամբ պիտի ընդունի պատերազմի հրաւէրն և պիտի պաշտպանէ իր իրաւունքներն։ Իսկ եթէ Ամերիկա խաղաղութիւն կ'ուզէ, թող վերջ տայ այս շփոթ կացութեան, որ գրեթէ պատերազմի չափ վնասակար կ'ըլլայ— Սպանիոյ կառավարութիւնը թոյլ չի տար որ Պ. Քլիվլէնտ ամերիկեան յանձնաժողով մը ղրկէ Քուպա՝ կացութիւնը քննելու։

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ.—Ասիկրադի բերդը Թիկրէի նահանգին մէջ միակ դիրքն է զոր սակաւին ի ձեռին ունին Իտալացիք։ Հապէշք հզօրապէս պաշարած են զԱսիկրադ, և մտքերնին դրած են անօթի ծարաւ թողուլ անձնատուութեան պարտաւորել հոն փակուած իտալացիները։ Զօր. Պալտիսերա բանակցութեան մտաւ Մենելիքի հետ, Ասիկրադի անձնատուութեան համար նոյն պայմանով որով Իտալացիք իրենց թշնամիներուն թողուցին զՄագալլէ, այն է՝ մէջի պահապան զօրքն իր ամեն զէնքերով ու մթերքով դուրս ելնելու և բերդը թողլու պայմանաւ, բայց Մենելիք այս անգամ մերժեց։

ԶԱՐԻՆ թագադրութեան վիլհելմ կայսեր կողմէ ներկայ պիտի ըլլայ իր եղբայր Հայնրիխ իշխան, որոյ կինը քոյրն է երիտասարդ Զարուհւոյն։ Հայնրիխ իշխանին հետեւորդ պիտի ըլլան քանի մը զօրապետներ և այլ պաշտօնակալներ ու բարձրաստիճան պաշտօնատար մը գերման արտաքին գործոց Նախարարութեան կողմէ։

ՍԵՒ ԾԱՂԻԿ ՕՏՏՈՍԱՅԻ ՄԷՋ

Սեւ ծաղիկ կամ սեւ ժանտախտ կոչուած ահռելի մահացու համաճարակի մէկ—երկու դէպք անցեալ շաբթուան Օտտաւայի մէջ տեղի ունենալով, ընդհանուր սարսափ ազդեց ժողովրդեան։ Առաջին զոհն եղաւ Պ. Թրոնիպըլի, 40 տարեկան մարդ, հանրային պաշտօնատար։ Կ'ենթէ թէ ախտին սերմն առեր է Լոմպարտ մթերանոցէն գնած պարսկական մեծ գորգէն։ Երբ բժիշկներ հասկցան որ խեղճ մարդն այս անբուժելի ախտէն բռնուեր է, ընտանիքին ամեն անդամները քովէն հեռացուցին, և դագաղը պատրաստել տուին, մէջը չմարած կիրով լեցուն։ Հիւանդը գուցէ զրան մէկ բացուածքէն տեսաւ իրեն համար բերուած դագաղը։ Վերջին շունչը փչելուն պէս, դագաղին մէջը դրուեցաւ, և վրան ալ չայրած կիր թափուելով, կղպուեցաւ և կնքուեցաւ։ Դիակաթաղներն համար նոյն զգուշութիւնք, իր բոլոր գոյքեր և նոյն տան կահ կարասիքն անմիջապէս կրակի տրուեցան։ Տունն ալ վերէն վար ապանեխուեցաւ զօրաւոր նիւթերով։ Ցիշեալ մթերանոցին մէջ գտնուած բոլոր գորգերը կրակի տրուեցան, և հսկողութեան տակ առնուեցան անոնք որ գնած էին անոնցմէ, և ամփոփ պատուաստով ներարկուեցան։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՔ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 28 Մարտ.— Պ. Պէրթլօ ընտանեկան և առողջական պատճառներով հարկ դատեց հրաժարական մատուցանել, զոր ընդունեց Պ. Ֆէլիքս Ֆօր, և արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնն յանձնեց վարչապետ Պ. Պուրժուայի։ Ելմտական նախարար Պ. Տուժէ ժամանակաւ ստանձնեց Ներքին գործոց նախարարի պաշտօնը, զոր կը վարէր Պ. Պուրժուա։

—Միւս կողմէ, չստուգուեցաւ այն լուր թէ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Քուրսէլի հրաժարականը պահանջուեր է։

ԼՈՆՏՈՆ, 28.— Նախորդ Վարչապետ Լորտ Ռոզպէրի ի Հըտէրսֆիլտ ճառախօսելով, խստիւ պախարակեց արդի Վարչութեան արտաքին գործոց մէջ հետեւած քաղաքականութիւնը։

ՓԱՐԻԶ.—Պերլինի և Լոնտոնի հրապարակաց վրայ հանուած 5% չինական փոխառութիւնն, որոյ սակն է 100նոց թուղթը 98.75, արդէն չորս անգամ ստորագրուեցաւ Լոնտոնի մէջ միայն։

—Հանրային շինութեանց նախկին նախարար Պայհօ, որ կաշառակերութեան համար աւելի քան երկու տարիէ ի վեր բանտարկեալ էր, օրինական ինչ ինչ պայմաններով ազատ թողուեցաւ։

—Փարիզի հրապարակին վրայ Չինական նոր փոխառութիւնն 100 ոսկիին երկու ոսկի պարգեւ կ'ընդունի արդէն։

—Բարոյական և քաղաքական Գիտութեանց Ակադեմիան իրեն անդամ ընտրեց ռումէն բանաստեղծ և գիտնական իշխան Պիպեսքօ։

—Սօֆիայի ֆրանսական հիւպատոս Պ. Լաքօ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ ընդհանուր հիւպատոս անուանուեցաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

ՀՌՈՄ, 29 Մարտ.—Նիւ Եորք Հէրըլտի ուղղեալ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մենելիքի պահանջումները կը բազմանան։ Հաւանական է որ պատերազմը շարունակուի։ Նորէն նոր զօրք ճամբայ պիտի հանուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ ԻԶՄԻՐԻ

Գաւառական Ժողովը և Վարժարանները

Գաւառական ժողովն որ տարիներէ հետէ անուամբ միայն գոյութիւն ունէր, այժմ կրկին կերպով կը սկսի շարժիլ, և մինչ իսկ անդամոց ոմանց առաջարկներն ատտ անդ արձագանգ կը գտնեն։ Մին կ'առաջարկէ Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցը փակել, երկրորդ մը՝ Առաջնորդարանի ծախուց նուազել, և ուրիշ մը թերեւս վարժարանները գոցելու չափ յառաջ երթայ, ինչպէս ժամանակաւ երեսփոխան մը քաջութիւն ունեցած էր այդ նշանաւոր գիւտն ի գործ դնելու։ Մեր տեղեկութեանց համեմատ, Ա. Առաջնորդ Հայրը սաստիկ նեղացած, նիւթ մը հետազօտած է, ի մասին այն գիտողութեանց զոր իրեն դէմ խմբագրեր է ժամանակ մը, որ պաշտօն ունի եղեր մինչեւ այժմ պատահած դէպքերու հեղինակներն որոնելու, և այդ գիտողագիր ժողովին մէջ կարդացուեր է։ Գիտողութիւնք կը ծանրանան իբր թէ կարգ մը անձնական ծախքերու վրայ որ Ս. Հօր կը պատշաճին և Ազգին սնտուկէն վճարուեր են։ Այս ամենն բան չարժեր այսքան վէճերու 20—30 ոսկւոյ գումարի մը համար։ Մասնախումբը լաւ կ'ընէ փոխանակ այսպէս անկարեւոր կէտեր փնտռելու՝ որոնել ուրիշ խոշոր պատառներ, որ գիտօրէն կամ յանդգնօրէն տեղի ունեցած են, և դեռ ալ իրենց աչքի առջեւ կը գործուին։ Պէտք է խնայողութիւն, լաւ հաշուակալութիւն և աչալուրջ հսկողութիւն պաշտօնէից վրայ։ Մնացեալն ցեխերը կազմող գործիչներու տարաշխում են։ Ցուսանք որ մասնախումբն հրատարակութեան տալ ձեռնարկէ իր քննութեանց արդիւնքն և անաչառօրէն պարզէ հասարակութեան առջեւ, վրդովիչ խնդիրներն հանդարտեցնելու համար։ Մասնախումբը լաւ կ'ընէ եթէ թեմական Նախորդ Վարչութեան յոռի մատակարարութիւնը մատնանիշ ընէ որ մնացեալն մնանկութեան հասուց։ Այն Վարչութիւնն էր որ, առանց կանխապէս հաշուելու, յախուռն որոշումներ տուաւ, որոց մին պէտք է նկատել վարժարանաց համար տարեկան ծախուց 150 ոսկւոյ յաւելում մը։

Ի՞նչ եղաւ այդ 150 ոսկւոյ յաւելումը։ Քանի՛ շրջան անցեաց այդ առաջարկութենէն։ Այժմեան Տնտեսական Խորհրդոյ օրինաւոր առարկութեան դէմ այդ 150ն ետ առնուելէ ետք, ուրիշ 150 ոսկի եւս զեղչուեցաւ։ Այն յաւելումն այն ժամանակ եղած էր բացառիկ բարձրագոյն դասարան մը պահելու համար, դասարան մ'որ միայն եօթ աշակերտէ կը բաղկանար և որուն համար խոշոր գումարներ ծախսուեցան։ Եւ ի՛նչու.— որպէս զի կարենան Մանուկեանի հասցուած շրջանաւարտները գերազանցել, եթէ երբեք յաջողեցան։ Վարժարաններու արդի վիճակին մասին առած լուրերս աննպաստ են։ Առարկաներ կան եղեր որ դեռ նոր սկսեր են դասախօսուիլ, և հաշուեքննութեանց որ երկու ամիս մնացած է, շատ մը դասարաններ երկու ամսուան արդիւնքը միայն պիտի քննուին։

Հայ Ընթերցարան

Ընթերցարանի Տնօրէն Խորհուրդն բառ իր սովորութեան պարտ համարեր է նոյն հաստատութեան տեղեկագիրն հրատարակելու։ Խորհուրդն աշխատեր է միանգամ ընդ միշտ ընթերցարանն յառաջդիմութեան շաւիղին մէջ դնելու և այն մասին իր ջանքերը պսակուեր են, եւն։ Տեղեկագիրն, որ 15—20 տողէ բաղկացեալ է, մեր կարծեօք լաւ կը լինէր ձեռնհաս մէկու մը խմբագրել տալ։

Կիրակնօրեայ Դասախօսութիւնք

Այս անուամբ դասախօսութիւններ շատ տարիներէ ի վեր հոս գոյութիւն ունին, անուանական են, և երբեք յաջողած չեն։ Այս տողերը գրողն եւս պատեհութիւն ունեցած է առ այն ժամանակ մը աշխատելու յումպէտս և ի վերջէ վհատած է և ետ քաշուած։ Շատ ըղձալի է որ այդ ձեռնարկ յարատեւէ քաջալերիչ հանգամանօք և անձնուէր երիտասարդաց ձեռնարկը պսակուի, որու որքան օգտակարութիւնն այնչափ շատ յիշեցուած է։ Այն ինչ որ Աբէ-Լէլ իր մարտ 7 թուոյն մէջ կը խօստովանի Պոլսոյ համար, թէ՝ մինչ այժմ այդպիսի ձեռնարկներ հիմ չեն կրցած բռնել հոն, նոյնն հաստատելու դժբախտութիւնն ունիմ և հոս։

Իզմիր, 10 Մարտ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ ներկայ գտնուեցաւ Ծաղկազարդի արարողութեանց։

Ն. Ամենապատուութիւն երեկոյին եւս Նախագահեց «Դռնբացէք»ի արարողութեան։

Երէկ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց մէջ կարդացուեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր մէկ շրջաբերական գրութիւնն որ կարօտելոց օգնելու հրաւէր կը կարդայ բարեսէր ազգայնոց, յորդորելով Զատկեան ծախքերէն մաս մը խնայել և բաժին հանել կարօտելոց։

Պատրիարքական շրջաբերականը կը յարէ այս առթիւ որ պաշտօնական հանգամանք զուրկ եղող դրամական հանգանակութիւնք օրինաւոր չըլլալով՝ այս կէտն եւս ժողովրդեան ուշադրութեան կը յանձնարարուի։

Գեր. Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Ցովհաննէսեան որ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան վերակացութեան պաշտօնով Սիս գացած էր և ընտրութեան կատարուելէն ետքն ալ բաւական ժամանակ հոն Ադանա կը գտնուէր, այս օրերս Երուսաղէմ ուղեւորեր է ուր պիտի անցընէ Զատկի տօնն, անկից մայրաքաղաքս վերադառնալու համար։

Արմաշէն կը հաղորդեն մեզ թէ Դպրեվանքի Նորակերտ դասարանին վկայականաց քննութիւնները սկսած են մարտ 11, երկուշաբթի օրէն։

Դաւթեան, Կիւմիւշեան և Լալիճեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամեն անոնց որ հաճեցան ներկայ գտնուիլ ԱԶՐԻ ՏԻԿԻՆ ՍՈՖԻ Տ. ԴԱԼՃԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

Ներքին լուրեր

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ. — Պուլկարիոյ Բարձր. Ֆէրտինանտ իշխանը, շաբաթ օրը, միջօրէէ ճաշէն վերջ իրեն յատկացուած ապարանքին մէջ և ժամ 9ին իր հիւրամեծարներուն հետեւորդներուն հետ պալատական կառքերով Բերա գնաց՝ Պէշիքթաշի ու Նշան Թաշի ճամբով և այցելութիւն տուաւ Պուլկարաց Ամեն. Էկզարքին ինչպէս նաեւ Պուլկարական գործակատար Պ. Տիմիթրօֆի։ Իշխանը անկից Ղալաթիոյ ճամբով Թօփխանէ իջաւ և Պէշիքթաշ շոգենաւով իր ապարանքը վերադարձաւ։

Իշխանը երէկ՝ պաշտօնական համազգեստով ժամ 6½ին նոյն շոգենաւով Սիրքէճի գնաց իր հիւրամեծարներուն ու հետեւորդներուն հետ և անկից պալատական կառքերով Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, որ իշխանին ներկայացուց բոլոր նախարարներն և իշխանն ալ Ն. Բարձրութեան ներկայացուց իր հետեւորդները։

Ֆէրտինանտ իշխանն հոն ժամ մը մնալէ յետոյ, հագուստները փոխեց և Ահմէտ Ալի փաշայի, Պ. Մէօլլօֆի և ուրիշներու հետ պարսկական դեսպանատունն երթալով այցելութիւն տուաւ դեսպան Միրզա Մահմուտ խանի։

Իշխանը անկից Բերա անցաւ և այցելութիւն տուաւ մեծ տէրութեանց դեսպաններուն։

* * *

Ֆէրտինանտ իշխանն, երէկ առտու, Բ. Դուռը երթալէ առաջ, շոգենաւով Պալաթ գնաց պուլկարական Սվէթի Սթէֆանի եկեղեցին և ընդունուեցաւ Էկզարքին և պուլկար եկեղեցականներու կողմէ, որոց ամենքն ալ զգեստաւորուած էին։ Իշխանը եկեղեցւոյն մէջ կեցաւ իրեն յատուկ տեղ մը և ներկայ գտնուեցաւ արարողութեանց։ Էկզարքը, Ծաղկազարդի առթիւ, իշխանին մատոյց ձիթենիէ ոստէ շինուած գեղակերտ խաչ մը։ Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ իշխանը այցելեց տեղւոյն պուլկարական վարժարանն և հոն պահ մը հանգիստ առնելէ վերջը, կառքով Թօփխանէ եկաւ և անկից շոգենաւով իր ապարանքը վերադարձաւ։

* * *

Երէկ գիշեր աւստրիական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Ֆէրտինանտ իշխանին։ Ն. Բարձրութիւն հիւրամեծարներուն և հետեւորդացը հետ ժամ 1ին պալատական կառքերով ճամբայ ելաւ իր ապարանքէն և գնաց աւստրիական դեսպանատունը, ուր ընդունելութեան սրահին մէջ պահ մը հանգիստ առնելէ յետոյ սեղանի հրաւիրուեցաւ։

Ներկայ էին նաեւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը, Թնդանօթարանի Վսեմ. վերատեսուչը, տարապահպետ Վսեմ. Մինիր փաշա, Քամպէվէնէր փաշա, Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Քոնսթանթէն Գարաթէոտորի էֆէնտի, Ֆէրիտ Մուստաֆէր փաշա, Զէքէնիր փաշա, հելլենական, հոլանտական, սերպիական ու չուէտական դեսպանք, պուլկարական գործակատար Պ. Տիմիթրօֆ, Սեւ Լերան գործակատար Պ. Պաքիչ ինչպէս նաեւ ռումանական, պելճիքական ու ամերիկեան դեսպանատանց գործակատարները։ Սեղանն սկսաւ եւրոպական ժամ 8ին և աւարտեցաւ 10ին։

Սեղանէն յետոյ իշխանն իր ապարանքը վերադարձաւ։

* * *

Բարձր. Մեծ Եպարքոսն և բոլոր նախարարք, այսօր, փոխադարձ այցելութիւն պիտի տան Ֆէրտինանտ իշխանին։

* * *

Իշխանը, երէկ, Պուլուչէրմէլ ապարանքին մէջ, հացկերոյթ մը տուաւ պուլկար երեւելեաց։

* * *

Կայս. Իզզէտին շոգենաւը պիտի յատկացուի Ֆէրտինանտ իշխանն անկից Օտեսա տանելու համար։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ համար ծանուցուեցաւ թէ Սելանիկէն անցնելով անկից Այնօրոզ պիտի երթայ։ Կայս. Իզզէթտին շոգենաւն երէկ Սելանիկ ուղեւորեցաւ՝ Ն. Վեհափառութիւնն Այնօրոզ, յետոյ Պիրէոս և, եթէ փափաքի, Պիրէոսէն ալ Սելանիկ տանելու համար։

Աղեքսանդր թագաւորն, որ կոմս Թագովօ ծածկանունով կը ճամբորդէ, վաղը առտու Սելանիկէն ճամբայ ելնելով իրիկուան Այնօրոզ պիտի ժամանէ։

Իզզէթտին շոգենաւին նաւապետին հրաման տրուած է որ Ն. Վեհափառութիւն մինչեւ որ վերադառնայ, շոգենաւը անոր տրամադրութեան տակ գտնուի։

Իզզէթտինի մէջ կը գտնուին կայս. թիկնապահ Իզզէթ փաշա, դեր-ծովապետ Րիզա պէյ և պալատական չորս կինապետներ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քամպօն, շաբաթ օրը, Պ. Պէռժէի հետ այցելեց Հանրային Պարտուց վարչութեան նոր շէնքը։

ԼՈԲԱՆՈՖ ԻՇԽԱՆԸ.—Կայս. պալատան քարտուղարներէն Թեւֆիք պէյ և կայս. թիկնապահ Բէհնան պէյ, որք Լոպանոֆ իշխանին շնորհելի Իմթիյազի պատուանշանը տարած էին, ամսոյս 13ին Զարին ներկայացեր են։

Թեւֆիք պէյ ու Բէհնան պէյ յետոյ այդ պատուանշանը յանձներ են Լոպանոֆ իշխանին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանն ու Տիկին Նէլիտոֆ և աղջիկը, ուրբաթ օրը, դեսպանատան Պօյէր պահականաւով Մեծ Կղզի գացին և իրիկուան Բերա վերադարձան։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Պառոն ֆոն Քալիչէ, որ Վիեննա գացած էր, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս դարձաւ՝ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ԿՈՒՍԱԿԱԼԻ ՕԳՆԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Բ. Դուռը գրեց Ելմտական նախարարութեան՝ վճարել ճամբու ծախքն կուսակալի նորընտիր օգնականներուն, որպէս զի փութով իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորին։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ընկերութեան բաժնետիրաց ընդհանուր ժողովը շաբաթ օրը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Պետական Խորհրդոյ անդամ Քօնսթանթէն Գարաթէոտորի էֆէնտիի։

Վարչութեան տեղեկագրէն երեւցաւ թէ 1895 տարւոյն ընկերութեան ընդհանուր հասոյթն է 73,583.19 3/4 օսմ. ոսկի, 1894 տարիէն՝ 5,681.67 1/4 ոսկի աւելի։ Այդ յաւելումն գլխաւորապէս առաջ եկած է Կալաթա-Շիշլիի գիծին վրայ, որ է՝ 7,717.63 3/4 ոսկի։ Պէշիկթաշի ու Ագսէրայի գիծերուն հասոյթից յաւելումներն են 1,213.37. իսկ Եէտիգուլէի ու Թօփգաբուի գիծերէն 249.16 1/2 պակաս եղած է։

Որոշուեցաւ 12 ղրուշի շահաբաժին մը վճարել 32,383 բաժիններու։

ՈՒՐՖԱՅԻ գաւառն որոշուեցաւ առաջին աստիճանի բարձրացնել և կառավարչին ամսականն ալ եօթը հազար հինգ հարիւր ղրուշի վերածել։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ Նահանգաց քննիչ յանձնաժողովը, կ'ըսէ Սապահ, Սելանիկի Թիքվէշ գաւառակի ժողովրդեան բողոքներուն վրայ, ձերբակալել տուեր է մէկ քանի ազդեցիկ անձեր, որք ժողովրդեան կը վնասէին։ Տեղւոյն գայմագամն՝ Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի ալ առժամաբար պաշտօնէ դադրեցուցեալ, այդ պաշտօն փոխանորդաբար յանձնուեր է Սելանիկի ոստիկան զինուորաց հրամանատար Ապտուլլահ փաշայի։

Տեղւոյն ոչխարի տրոց քննիչ Սիւլէյման էֆէնտին ալ, իր ապօրէն ընթացքին պատճառաւ, պաշտօնանկ եղեր է։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.— Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն որոշեց որ Ա. Ալաշէհրէն Աֆիօն Գարահիսար շինուելու վրայ եղող երկաթուղւոյ գիծը Էնկիւրիի գիծին միանայ, Բ. Հայտար Փաշայէն մինչեւ Էնկիւրի, գոնէ շաբաթը երկու անգամ, ճեպընթաց կառախումբեր երթեւեկեն և ուղեւորք կարենան ուղղակի Հայտար Փաշայէն Էնկիւրի երթալ, զի հիմա պարտաւորուած են գիշեր մը Էսկիշէհիր մնալ, Գ. Կ. Պոլսոյ և Սելանիկի միջեւ կառախումբերը առ առաւելն տասներկու ժամէն երթեւեկեն։ Այս որոշումներ հաղորդուեցան նոյն ընկերութեանց։

ԻԶՄԻՏԻ ծովախորշին մէջ Տիլ-Իսքէլէսի առջեւ կարմիր և սպիտակ փարոս մը պիտի շինուի, որուն յատուկ շէնքին կառուցմանը և այլոց համար 1,300 ոսկի պիտի ծախսուի և տարեկան ալ 280 ոսկւոյ տեւական ծախք մը պիտի ըլլայ։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆ. — Ղալաթիոյ քարափին վրայ կառուցուելիք մաքսատան շէնքին վայրն որոշուեցաւ և այժմ յատակագիծերը կը պատրաստուին։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ ժողովին նախագահ Ֆէրիտ Էյուպ Խալիտ փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Պօրսային Նորընտիր վարչական ժողովին նախագահ կարգուած է Նիքօլաքի Ֆօթիատի էֆէնտի, Արկղակալ կարգուած են՝ Գույանճը և Նախում էֆէնտիները։ Նոյնպէս Զիսի, Աբօսթօլիտի ու Նախում էֆէնտիներէ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ նախորդ տարիներու հաշիւները քննելու համար։

—Վարչական ժողովը Պօրսային մէջ պաշտօնապէս արձանագրեց Պէրութ-Լիբանանու Թրամուէյի ընկերութեան պարտաթուղթերը։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ.—Սելանիկի մէջ Պ. Լիւբէ Բօհէն արտօնութիւն խնդրած է Բուլէթէն տը Սալօնիք անուն լրագիր մը հրատարակելու շաբաթը չորս անգամ՝ երկու անգամ ֆրանսերէն երկու անգամ ալ սպաներէն։ Խնդիրը պիտի մատուցուի Բ. Դրան։

ԽՈՋԿԱԶԻՆ.— Այտընի նահանգին խոջկազինի տասանորդի տուրքին համար կ'ենթադրուի թէ 42,000 ոսկի պիտի ըլլայ։ Մինչեւ հիմայ տեղւոյն կառավարական արկղին 31,000 ոսկիէ աւելի գումար մը յանձնուեր է։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ. — 1895 տարւոյն շերամի հունտին արտադրութիւնը 1894էն հարիւրին 30 պակաս եղաւ՝ տիրող երաշտութենէն թթենիներուն վնասուած ըլլալուն պատճառաւ։

ԲԵՐԱՅԻ յունաց եկեղեցիներու թաղական խորհուրդն որոշեց Թագսիմի, Գույէ Գաբուի և Այնալը Չէշմէի կողմերը նախնական վարժարաններ հաստատել։

—Թաղական Խորհուրդն որոշեց վերցնել եկեղեցիներու մէջ պնակ պտտցնելու սովորութիւնը։

ԾԱՂԿԱԽՏ.— Իզմիրի մէջ վերջին օրերուն, մէկ շաբաթուան միջոցին, միայն յոյն հասարակութենէն չորս մանկեր մեռեր են ծաղկախտէ։

«ԱՐԱՐԱՏ» շոգենաւն, որ Շիրաք մօտ խրած էր, ազատուելով անցեալ հինգշաբթի օր Շիրաքի նաւահանգիստը մտեր է։ ուր անհրաժեշտ նորոգութիւններ կատարուելէ յետոյ, Անգլիա պիտի երթայ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութիւնը, ինչպէս ամեն տարի կ'ընէ, այս տարի ալ հրապարակէն արեւելեան երկաթուղեաց 1,500 պարտաթուղթեր գնեց՝ ջնջելու համար։

Վարչութիւնը Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանը զրկեց Բասմէճեան մէկ լուսանկարը՝ սրահին մէջ կախուելու համար։

—Մետաքսի ճիւղին տնօրէն Թորգոմեան էֆէնտի Սէլանիկ գնաց՝ քաղաքին մէջ հաստատելի չերամաբուծական վարժարանին յատակաձեւերը պատրաստելու համար։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամ 2ին, Գալաթիոյ Մէծհիրտար թաղին մէջ հրդեհ ծագելով փայտաշէն տասը տուներ այրեցան։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ. — Հանրօգուտ շինութեանց ժողովը, տալիք օրը, խորհրդակցութիւններ կատարեց Մեծ Շուկայի նորոգութեան խնդրոյն վրայ։ Ապուտ էֆէնտի, որ առաջարկած էր 500,000 ոսկի ծախսելով Շուկան վերաշինել, ետ կեցաւ իր այդ առաջարկութենէն։

ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ նաւամատոյցը տանող ճամբան ընդարձակելու համար, Թաղապետութիւնը պիտի գնէ հոն գտնուած շէնքերը։

ՍԿԻՒՏԱՐԷՆ սկսելով մինչեւ Նուհ Գույուսը և, Սելիմիյէի ճամբով ու Հայտար Փաշաէն անցնելով, մինչեւ Գուզ Տիլի ու Էրէնքէօյ թրամուէյի գիծ մը շինելու համար մատուցուած ծրագիրը յանձնուեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագէտներու ժողովին։

ՋԷՆՆՀԱՄ իշխանութիւնը, կըսէ Իգտամ, հրամայեց որ թրամուէյները քաշելու համար ելեկտրականութիւն և ճնշեալ օդ չգործածուի, որպէս զի ո և է վտանգ չպատահի։

ԳՈՐԵՋՈՒՐ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը որոշեց բերուած գարեջուրերը տարրալուծել, որպէս զի առողջութեան վնասակար նիւթերը մերժուին։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ կղզեաց նահանգին մէջ Նոյեմբեր ու Դեկտեմբեր ամիսներուն 898 ծնունդներ և 449 մահեր պատահեր են։

ՈՃԻՐՔ.— Առջի օրն ի Գասըմփաշա տուն մը մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Կին մը իր թոռը կը ծեծէր՝ ո և է յանցանք մը գործած ըլլալուն համար, երբ տղուն հայրը՝ Ահմէտ Սըրրի էֆէնտի գայրանալով րէվոլվէր մը պարպեց և իր զոքանչը վիրաւորեց ուսէն. կինը այդ տունէն ելնելով Պոլսոյ կողմը իր ազգականներէ միոյն տունը գնաց և հոն իր վիճակը տեսնուելով իմաց տրուեցաւ ոստիկանութեան, որ քննութեան ձեռնարկեց։ Կնոջ հարկ եղած դարմաններն եղան. վիճակը վտանգաւոր չէ։

—Առջի գիշերը, Բերայի մէջ, Տօլապ Տէրէսիի կողմը, ութ-տասը տարեկան երկու տղաքներ՝ կռուի բռնուելով մէն զմիւսը գետին պառկեցուց և քարով գլուխէն ծանրապէս վիրաւորեց։

—Պոլսոյ Շէհր Էմինի թաղին մէջ կառապան Մուսթաֆա իր արհեստակիցներէն Շապանի հետ կռուելով դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց զայն։

Ա. Զ Դ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԿԻՆ

Պոլսոյ Առեւտրական, Երկրագործական ու Արհեստից Սենեակին այն անդամոց տեղ, որոց պաշտօնավարութեան պայմանաժամն աւարտած է, նորեր պիտի ընտրուին։ Այդ առթիւ հետեւեալ հրաւիրագիրն ուղղուած է նոյն Սենեակին մէջ արձանագրեալ վաճառականաց, սեղանաւորաց և գործարանատիրաց.

Տ.

«Պոլսոյ Առեւտրական, Երկրագործական և Արհեստից Սենեակին այն անդամոց տեղ, որոց պաշտօնավարութեան պայմանաժամն ըստ օրինի աւարտած է, նորեր ընտրելու համար հարկ եղած տասը ընտրողներու ընտրութեան գործողութիւնը պիտի սկսի ամսոյս 18ի երկուշաբթի օրը ժամ 4ին և քուէթուղթերը այդ օրէն ու ժամէն սկսեալ պիտի ընդունուին մինչեւ հետեւեալ երեքշաբթի օրուան ժամ 10։ Ուստի կը խնդրուի աչքէ անցընելով այն ցուցակն, ուր նշանակուած են նոյն Սենեկին մէջ արձանագրեալ վաճառականաց, սեղանաւորաց ու գործարանատիրաց անունները, տասը ընտրողներու անունները պարունակող քուէթուղթ մը գրել և զայն յատկապէս պատրաստուած տուփին մէջ անձամբ դնելու համար նոյն օրերը հաճիլ գալու Պոլսոյ Առեւտրական, Երկրագործական ու Արհեստից Սենեակն՝ ի Ղալաթիա, Վօյվօտա Ճատտէսի, Լօրանտօ Խան։»

Նախագահ
Ա. ՍԱՔԱՐԵԱՆ

8 մարտ 1312

Ծանօթ. — Սենեակին մէջ արձանագրուած ընկերութեան մը անդամներու թիւը որչափ որ ըլլայ, անոնք զատ զատ քուէ չեն կրնար տալ։ Անոնցմէ մէն միայն երեւելին, ունի՝ յանուն ընկերութեան՝ մէկ քուէ տալու։ 2—2

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻԻՆ

Օսմ. ծխախոտի Ռէժին կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ Դ. տեսակ սիկառէթները բարւոքուած է և թէ ատոնք յետ այսօրիկ ձեռքով պիտի շինուին և ոչ թէ մեքենայով։ Այդ սիկառէթներ, որոց տուփը ճերմակ պիտակ մը պիտի կրէ կարմիր գիրերով, միանգամայն կարմիր մանիկ մը պիտի ունենան։

Որպէս զի ո և է շփոթութիւն տեղի չունենայ, Գ. տեսակ սիկառէթները յետ այսօրիկ արծաթագոյն մանիկ մը պիտի ունենան, փոխանակ կարմիրի։ Ասոնց տուփերու վրայի պիտակն ալ արծաթագոյն պիտի ըլլայ։

Կ. Պոլիս 15/27 մարտ 1896

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Մաքսային ժողովոյ անդամ անուանուեցան Վասըֆ և Հիւսէյին Վասըֆ պէյերը։

Արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ ի նորոյ կազմեալ առեւտրական գործոց ճիւղին տնօրէն անուանուեցաւ Բ. Դրան խորհրդականաց սենեկի օգնականներէն Նիքօլաքի էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Ձեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Երէկ, կիրակի, Վեհ. Սուլթանին [illegible] մէջ շնորհեալ արտօնութեամբ, Փրանսայի դեսպան Պ. Քամպօն պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։»

—«Մարտ 16 թուականաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Էնկիւրիի, Գոնեայի, Տիարպէքիրի, Ատանայի, Պիթլիսի, Խարբերդի, Հալէպի, Մուսուլի, Տրապիզոնի և Սըվազի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Վերջացող շաբթուն կարծր ցորեն ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ, Ռումէլիի և Էտիրնէի տեսակները կարժէն եղան 27 փարա։ 10,000 քիլէ կակուղ ցորեն հասաւ և ծախուեցաւ քիլէն 11-12 ղրուշի։ Կիրբա ու Ազիմա ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ։ Նոյնպէս վարսակն ու հաճարը, որք կ'արժեն 17½-18 և 17 17½ փարա եղան։ 6,000 քիլէ գարի ծախուեցաւ, Ներսոյի համար, 10 ղրուշէն քիլէն։ Թեփի վրայ ընթացիկ գործեր եղան՝ եղան 15 փարաէն։

Ալիւրներէն հասաւ 3,700 պարկ Իպրայիլ, 2,300՝ Օտեսա, 1,700՝ Վառնա և 1,500՝ Մարիլիա, որք ծախուեցան ընթացիկ գիներով։

400 պարկ լուբիա ծախուեցաւ, Օրտուի, Տրապիզոնի և Դանուբի տեսակները՝ 118-120 ղրուշի և Ֆաթսէի տեսակը՝ 115 ղրուշի։

Սիսեռի, բակլայի, կանեփի հունտի, խաշխաշի հունտի և կորեկի վրայ գործ չեղաւ. կարժէն 37 48, 24-24¼, 46-47, 53 54 և 31 փարա եղան։

300 պարկ սուսամ ծախուեցաւ, տեղական սպառման համար, 73 փարաէն եղան և 400 պարկ կտաւատ 43-45 փարաէն եղան։

350 հակ թիֆթիք վաճառուեցաւ 28-31 ղրուշէն եղան, ըստ տեսակին։ 20 սընտուկ աֆիոն ծախուեցաւ, դեղագործութեան համար 109 120 ղրուշի եղան։ 63 պարկ գազի խէժ ծախուեցաւ, 26ը՝ Գայսէրի, սպիտակ, 25էն, 30ը՝ Գայսէրի, Նիյտէ, Եօզղատ, սպիտակ, վար տեսակ, 18½-19½էն և 7ը՝ Նիյտէ, դեղին, 13½ ղրուշէն եղան։ Դեղին ճէհրի վրայ գործ չեղաւ։

Ալքոլներէն հասան 67 տակառ Ուլստոֆքա, 32՝ Թէրէշչէնքօ, 32՝ Զաֆրա, 14՝ Վիէննա, Էտօլիա, 42՝ Ռուսայ և 10՝ Թրիէսթէ, որք ծախուեցաւ խիրաքանշիր 42-45 եղան մէկ օսմ. ոսկւոյ։

Գաղթաբերքերէն 725 պարկ խահուէ հասաւ ու ծախուեցաւ հարիւր եղան 11-13.25 օսմ. ոսկւոյ։ Թրիէսթէի շաքարէն 6,500 պարկ հասնելով վաճառուեցաւ 103-108 ղրուշի, ըստ մառքային։ 600 պարկ ռուսական շաքար հասաւ ու ծախուեցաւ պարկը 90 ղրուշի։

Ռանկունի բրինձէն 11,000 պարկ հասաւ, սակայն տակաւին չծախուեցաւ. կ'արժէ 83 ղրուշ։ 100 պարկ Ռիզօն հասաւ և ծախուեցաւ 70-80 ղրուշի։

Մոմ ոչ հասաւ և ոչ վաճառուեցաւ։ Ռուսական քարիւղի վրայ ընթացիկ գործեր եղան՝ սնտուկը 37 ղրուշէն, ոսկին հարիւր ղրուշի հաշուով։

Յայտնի է թէ բալասաններն առ հասարակ օգտակար են կուրծքի հիւանդութեանց մէջ։ Ասոր համար է որ Կիւյօ խայծղանը (հեղուկ և քափսիլ) ի սկզբանէ յաջողութեամբ գործածուած է բոլոր այն հիւանդութեանց որոց մէջ ռետնային դեղերը նշանակուած են, ինչպէս.

Ցնցղատապերը
Դժուարաշնչութիւնները
Թոքատապերը
Հարբուխները
Հիւծախտը
Կուրծքի բորբոքումը
Կոկորդի հիւանդութիւնները
Կուէքը կամ ինֆլուէնցան

Իբրեւ կեղծ մերժել Կուտրօն Կիւյօի ամեն սրուակ (հեղուկ կամ քափսիլ) որ իր պիտակին վրայ չկրեր սա հասցէն. Լ. Ֆրէր Տուն, 19, Ժագօպ փողոց, Փարիզ։ Գ. 2—6

Ա. Զ Դ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶ ԹԱՔՍԻՄԻ

Կը ծանուցանեմ զուարճասէր հասարակութեան թէ ներկայ 1896 տարւոյ Մարտ 15 էն սկսեալ (բացի Մարտ 22 ուրբաթ օրէ) Զատկի երեք օրը և յետոյ, մինչեւ Գուրպան Պայրամը, ուրբաթ և կիրակի օրերը ցորեկուան ժամ 9 էն մինչեւ գիշերուան 5։ Նոյնպէս Մայիս 1 էն չորեքշաբթի օր առաւօտուն կանուխէն։ Պայրամէն յետոյ ալ Պէօյիւքտէրէյի նաւամատոյցին վրայի քազինօյին մէջ, զոր նոյնպէս վարձած եմ, ուրբաթ, շաբաթ ու կիրակի օրերը ցորեկուան ժամ 8 էն մինչեւ գիշերուան ժամ 5, պիտի նուագէ Ուտի Աֆէֆ էֆ. ի խումբն, որ հանրութեան համակրութիւնը շահած է։

Պարտէզին վարձակալ
Ժ. ՊԻԼՈՐԵԱՆ

SANTAL MIDY

Միզօրէն (Հնդկաստան) կը գրեն մեզ թէ Սանդալի փայտին լաւագոյն մասերը արդէն բռնուած են հռչակաւոր Սանդալ Միտիի պատրաստութեան համար. Միտի նշանակուած քափսիլները միայն կը պարունակեն զուտ և իւղոտ հիւթը որուն առողջ և ապահով ազդեցութիւնը չի պատճառեր ոչ խիթ ոչ միջացաւ. Նախամեծար կը համարուին նմանօրինակ ամեն դեղերէն, երիտասարդական հիւանդութիւնները բուժելու համար։

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ—ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

Բ. ՏԻՊ

Կոմիտաս էֆէնտի Ոսկեանի բառագիրքին Բ. տպագրութիւնը թէեւ 1893ին եղաւ, բայց գիրքը հազիւ 1895ի վերջերը լոյս տեսաւ, և ահա ծանուցումը լրագրաց մէջ դեռ (8 Մարտ 96) մինչեւ այսօր կ'երեւի։ Ինչո՞ւ արդեօք, ինչո՞ւ է այս ժամանցը, վստահ ենք թէ նպատակաւոր յետաձգում մը չէ այս։ [illegible] կը ստիպուինք այս բացառիկ պարագան յիշել որ չըլլայ թէ տարիներով առաջ հրատարակուած գրքի մը ապաժամ քննադատը կարծուինք։

Գիրք մը ո՛րչափ ալ ուշ հրապարակ նետուի տակաւին անոր պարունակութեան վրայ թեր ու դէմ շատ բաներ կրնան ըսուիլ դժբաղդաբար. հաւանօրէն հետաքրքրութիւնը արթնցնող խթանը այդ յապաղմամբ աւելի կը սրուի, և թերեւս թաքուն մնալու ջանքը ամենուն ուշադրութիւնը աւելի կը լարէ։

Բայց ի՞նչ փոյթ. համբաւ վաստակած մատենագիրները չե՞ն միթէ որ գրականութիւնը կը ղեկավարեն. ո՞ր աստիճան անձնուրացութիւն պէտք է անոնց չկարծելու, և ինչո՞ւ մարդ զրկուի գնահատութիւններու թուարկութենէն, որ կ'ապահովեն գրքին արագ սպառումը։ Անգամ մը որ գիրքը ճամբան առնէ, թող ի՞նչ կուզեն ըսեն անոր համար։

Ուրեմն, Ոսկեան էֆէնտի իրաւունք ունի իր Առձեռն Բառգիրքին այս նոր տպագրութեան նախադուռն ալ անգամ մը եւս զարդարել նախկին հինգ մարգարտաշար ներբողեաններով, հինգ հատիկ գրական գոհար՝ որ Ա. տպագրութեան ատենն անգամ թերեւս սահմանուած էին մտերմութեան գրադարանին խորշը ծածկուելու։

Բայց քանի որ այդ անփոփոխ յանձնարարագիրներու մենաշնորհն ունի, ո՞վ կ'արգիլէ զինքն որ յաջորդ տպագրութեանց ճակատն ալ պարբերաբար նոյն անփոփոխ ջատագովութիւնները զետեղէ։

Սակայն ո՛րչափ բացարձակ ալ ըլլայ գրքի մը ստոյգ բանասիրաց կաճառին արձակած վճիռը՝ քանի որ ամեն մարդ կրնայ քիչ շատ բանավիճել, կարելի է ենթադրել թէ այդ վճիռը անդառնալի չէ, թէ ժամանակին հետ մեր գաղափարներն յեղաշրջող առանձին քննութիւնք կրնան մեր տեսութեանց նոր և բոլորովին հակառակ ուղղութիւն մը գծել։

Թող ուրեմն մեզ յայտարարուի թէ «Բազմաշխատ Հեղինակին այն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին և նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերը զոյգ՝ գիտական և արուեստական բառեր, ոճեր և ասացուածներ։ Սոյն խնամեալ և յաջող կազմուած գործը կը բովանդակէ 1000 էջերէ և ձեռնտու առաջնորդ մը կրնայ ըլլալ գաղղիերէն լեզուին։» (Արեւելք, 8 Մարտ 1896)։

Ակներեւ ճշմարտութիւն մըն է որ բառերու սխալն ու շիտակը ստուգելու համար մարդ բառագիրքին կը դիմէ, և եթէ բառագիրք կոչածնիս ապագրանքի վրայ, հապճեպով պատրաստուած բառերու կուտակում մը չէ, տառասխալ եւս պարունակելու չէ։

Հեղինակը այս ճշմարտութիւնը կանխաւ գիտնալով կը խոստանայ մեզ նպատակայարմար գործ մը. «Ա. տպագրութեան մէջ սպրդեալ բոլոր վրիպակներ ուղղեալ և նոր բառերով ճոխացեալ են այս երկրորդ տպագրութեան մէջ.» (Ծանօթ. Բ. տպագրութեան)։

Առաջին տպագրութեան վրիպակները ո՞րչափ էին, այս թիւը չենք գիտեր. միայն Բ. տպագրութեան 1000 էջերէն 200 մը թղթատելու համբերութիւնը ունեցանք և թէպէտ կը խոստովանինք որ Արգոսի աչք չունինք, բայց տեսանք թէ հոն տառասխալները կը վխտան և գոնէ վրիպակներու ցանկին մէջն ալ անցած չեն։ Օրինակները բազմաթիւ են. յիշենք մի քանին։

էջ	սիւնակ	տող	սխալ	ուղիղ
7	Ա.	6	appérit	appétit
16	Բ.	42	cartillage	cartilage
24	Բ.	9	entose	entorse
26	Բ.	19	isi	ici
27	Ա.	38	mouvaise	mauvaise
38	Բ.	6	impartient	impatient
43	Բ.	24	sœur	cœur
190	Բ.	12	դրնապան	դռնապան
127	Բ.	22	չարեկարգական	բարեկարգական
47	Ա.	32	disparte	disparate
62	Ա.	40	aûr	sûr
227	Ա.	6	bans	bons
230	Բ.	19	amplifiatif	amplificatif
190	Բ.	41	un science	une science
128	Ա.	17	d'heureux mémoire	d'heureuse mémoire
125	Ա.	23	բասիլիսկոս	բասիլիկոս
63	Ա.	7	absurbement	absurdement
110	Բ.	37	ափրոդիեան	ափրոդիտեան
63	Ա.	25	abanbon	abandon
75	Բ.	40	vervir	servir
70	Ա.	33	sinon	si non
124	Բ.	33	à la tettre	à la lettre
101	Բ.	19	parure ré cherché	parure récherchée
75	Ա.	9	un porte	une porte
94	Բ.	11	levantaine	levantin
99	Բ.	23	jaquement	jaquemart
104	Ա.	8	cabienet	cabinet
110	Բ.	11	aulbute	culbute
115	Ա.	14	moin	moine
123	Ա.	4	pailler	pallier
137	Ա.	19	grace	grâce
11	Բ.	34	պաշտմանեօք	պաշտամանեօք
21	Ա.	2	անապար	անաչառ
87	Ա.	28	ձաւ	ցաւ
77	Ա.	17	ձռուկ	ցռուկ
62	Ա.	24	mats	mâts
134	Ա.	19	tenaile	tenaille
190	Բ.	26	épisote	épisode
202	Բ.	7	fouche	fourche
206	Ա.	14	cocage	cocagne
216	Ա.	35	sombrement	sobrement
216	Ա.	7	dénoué	dénué

կայլն, կայլն, կայլն։

Շիտակը, ինչ ալ ուշիմ մտօք և մանրակրկիտ խնամօք ուղղեալ գործ, հապա՛։ Այս բառգիրքէն աշակերտը ուղղագրութիւն պիտի սորվի։ Արդեօք տպագրական փորձեր սրբագրելու վարժութիւն չունի՞ հաւատարիմ հեղինակը. արդեօք բառգիրքին ետին գտնուած արդէն ճոխ վրիպակներու ցանկէն դուրս մնացած խիղ մը սխալներու գոյութիւնը ծածկելու դիւրըմբռնելի ջա՞նքն ըրած է։ Ա՛խ, այն գրաշարնե՛րը, գրաշարնե՛րը, բոլոր յանցանքը անո՛նցն է, գիտենք։

Եւ սակայն այս փոքրիկ թերութեան փոխարէն ի՞նչ անհաշուելի առաւելութիւն չընծայեր այս բառգիրքը։ Պատուարժան բառագէտը ուզեր է սովորական Առձեռն Բառգիրքներու անձուկ սահմանէն դուրս սաւառնիլ. ուզեր է հեղինակներով հաստատել իր տուած բառերու սահմանները, թերեւս այն հզօր պատճառով որ իր տուած առանձնական սահմանները վկայութեամբ հաստատելու քիչ մը եւելօք կը կարօտին։

ՕՐԻՆԱԿ. — Սատար, ouvrier. վկայութիւն՝ La moisson est grande, mais il y a peu d'ouvriers. Evangile.» —Դիտողութիւն. ով որ Սբ. Աւետարանի այդ համարին դիմէ՝ պիտի գտնէ թէ հոն ouvrier բառին դէմ մշակ գրուած է և ոչ սատար։ Այսպէս «հունձք բազում են, այլ մշակք սակաւ»։ Մեզի չիյնար խորհուրդ տալ որ ի վկայութիւն կոչած հատուածները աչքէ անցընէ և բնագիրներուն հետ բաղդատէ։

Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

(Շարունակելի)

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Մարտ 18 30 1896

Անուանական եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100		1881	Քնս. ՄԷրիA 1%	58	—
100			» » B	35	20
100			» » C	20	30
100			» » D գոցուած	22	22
400			բացուած	21	31
100			միջօրէ	22	16
100		1870	Ռում. Եկթ. գոցուած	113	—
Ֆր. 500			բացուած	114	25
			միջօրէ	111	75
Անկ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	—	—
22	11	1869	Քրէտի Ժէն. ՕԹ.	8	05
10	5	1872	Սօս. ՕԹ. տը Շ. է Վ.	4	17
140	140	1878	Լաւրիոսի	57	—
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%	605	—
500	500		Երկաթուղիք (Գրթ. 5%	315	—
20	5	1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5%	8	85
500	500		(Գրթ.	485	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	16	05
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկարէթ 6%	1	70
11	5½	1895	Օսմ. Ապահովգն. Ընկ.	5	20
500	500	1882	Զրի Ընկ. Տէրքոս	390	—

ՑԹՒՂԱՆՑ (Քրիմ) ՏԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	5	25
1 ամսուան համար	8	—
1 օրուան համար	1	50
Ոբբոր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	80

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	5/8
Փարիզ »	Ֆր.	23	80
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիոր.	10	82½
Պերլին զ.ը	Մարք.	18	42½

ՑԹՒՂԱՆՑ ԵՐԿԱԹԱԳԾԻ ՎՐԱՅ			
8 օրուան համար 25 հատի	Ֆր.	3	25
1 ամսուան համար	»	8	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն		110	15
20 Ֆրանքնոց		87	38
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107	20
Քրիմիգ		51	10
Ռուսկ. [illegible]		8	55
Մէճիտիյէ		108	20
Մանր արծաթ		103	—
Մէթալիք		98	—
Ոսկու Ղալաթիոյ Սակարանին		9	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 30 Մարտ			
Քօնսօլիտ Օսմ. B Կնիկ.	Ֆր.	—	—
» » C »	»	21	02
D (Բացուած	»	—	—
(Գոցուած	»	20	72
Ռումելիի Երկաթուղի	»	113	75
Քրէտիքրէ	»	458	75
Մարսէյի Դարատաթղթ	»	450	—
Օսմանիէ	»	411	25
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	»	326	50
Պանք Օթոման (Ընտ. [illegible])	»	582	50
Ռանթ Ֆրանսական 3%	»	101	20
» » 4½%	»	105	85
» Իտալական	»	82	20
Քրէտի Լիոնէ	»	752	50
Քրէտի Ֆօնսիէ	»	—	—
Քօնդուար տ'էսքոնդ	»	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ	»	—	—
Եգիպտական Միացեալ	»	518	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	315
ՎԻԵՆՆԱ 30 Մարտ			
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆիորին	57	81
Օսմ. Ռէժի	»	173	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ	»	120	52
» Փարիզի	»	—	—
ԼՈՆՏՈՆ 30 Մարտ			
Քօնսօլիտ Օսմանեան A	[illegible]	59	50
» B	»	35	62
» C	»	21	—
D (Բացուած	»	—	—
(Գոցուած	»	20	53
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխաւոր.		—	—
» » 1894 3½% (Եգիպ. Հրկ.ով		—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ)	»	13	28
Զմյուռնի Երկաթուղի	»	12	—
Միացեալ Եգիպտական	»	103	12
Առանձնաշնորհեալ »	»	—	—
Անգլ. Քօնսօլիտէ	»	109	63
Պուլկար. Փոխառ.	»	—	—
» » Նոր 6%	»	95	—
Ռանթ Հելլենական 5% 1881	»	31	50
» » 5% 1884	»	31	50
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս		25	375
ՊԵՐԼԻՆ 30 Մարտ			
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի	Մարք	—	—
Ռումելիի Երկաթուղի	»	111	50
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Վրթղ.	»	—	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս		20	405
» Փարիզի » 3 ամիս		—	—
Մակեդոնիայ [illegible]		—	—

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՆԵՐԳԻՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորանշան գործիքի մը միջոցաւ ամենաստակի ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, [illegible], ծամակալը, եւ զինացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, զէմքի ձեւաւորութիւն — (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն հաստատելու։ «Սկորպիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմբեցուցիչ դեղերու, եւ նորանշան արհեստներու միջոցաւ ցաւու առանց հանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիքի գարեջրատան վրայ յարկը ճիշտ Զաքարեանց դէմն)։ Տատուգի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիստոֆի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. Հաւաստելու համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ձեռնները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։ 419

ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹ

Ա. ԶԱՏՈՐ. — Ի շաբաթէ Ղազարու Յարութեան մինչեւ ցնոր կիւրակէ. (Տիպ Վիէննա) «կիսակաշի» 40 դահեկան։

Բ. ԶԱՏՈՐ. — Յինունք. ի Նոր Կիւրակէէ մինչեւ Ամենասուրբ Երրորդութիւն (Տիպ Վիէննա) «կիսակաշի» 40 դահեկան։

Գ. ԶԱՏՈՐ. — Մնացորդ տարւոյն — ի տօնէ Սրբոց Հռիփսիմեանց ցվերջերորդ ուրբաթ քառասնորդաց (Տիպ Վիէննա) 80 դահեկան։

Նոյն — Պոլսոյ տիպ — «ամբողջ»

Ա. ԶԱՏՈՐ. — Ժամակարգութիւն Աւագ Հինգշաբթի 1 փոքր հատոր 8 դահեկան։

Բ. ԶԱՏՈՐ. — Աւագ ուրբաթու 1 փոքր հատոր 8 դահեկան։

Գ. ԶԱՏՈՐ. — Ճրագալոյցի եւ Սրբոյ Զատկի 1 փոքր հատոր 8 դահեկան։ (Երեք հատորը միասին) 20 դահեկան։

Ղալաթիա, Սեղբոս Խան, Թիւ 5, Բիւզանդեան գրատունը։ 500 4—9

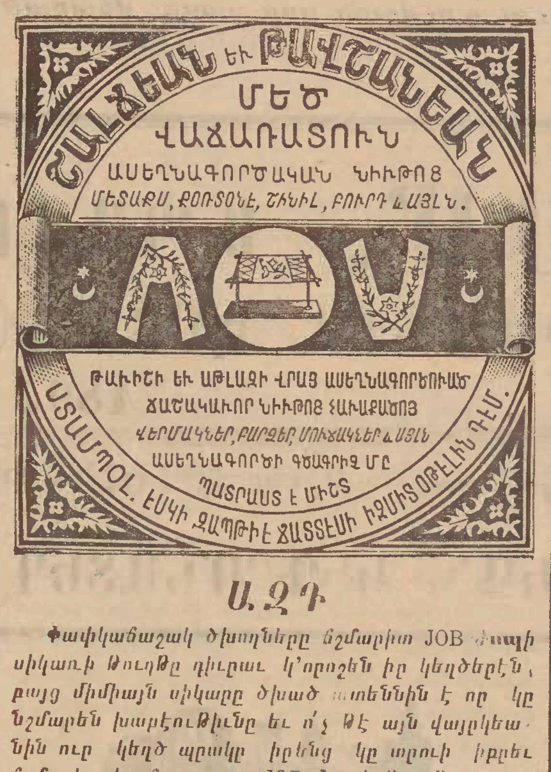

ՃԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ
ՄԵԾ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԻՒԹՈՑ
ՄԵՏԱՔՍ, ՔՕՌՏՕՆԷ, ՇԻՆԻԼ, ԲՈՒՐԴ ԵՒ ԱՅԼՆ.
ԹԱՒԻՇԻ ԵՒ ԱԹԼԱՍԻ ՎՐԱՅ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԾԱՂԿԱՒՈՐ ՆԻՒԹՈՑ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
ՎԵՐՄԱԿՆԵՐ, ԲԱՐՁԵՐ, ՄՈՒՇԱԿՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԻ ԳԾԱԳՐԻՉ ՄԸ
ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՄԻՇՏ
ՍՏԱՄՊՕԼ. ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԻԶԶԷԹ ՕՂԼՈՒ ԹԻՒ 2

Ա. Զ Դ

Փափկաճաշակ ծխողները ճշմարիտ JOB թղթի սիկառէթ թուղթը դիւրաւ կ'որոշեն իր կեղծերէն, բայց միմիայն սիկառը ծխած ատեննին է որ կը նշմարեն խաբէութիւնը եւ ո՛չ թէ այն վայրկեանին ուր կեղծ պրակը իրենց կը տրուի իբրեւ ճշմարիտ եւ հարազատ JOB թղթի թուղթ։

Որպէս զի ամէն շփոթութիւն եւ վարանում անկարելի ըլլայ, եւ մեր յաճախորդը չը խաբուին, պէտք է որ ուղղակի դիմեն ՄԵՐ ՃՇՄԱՐԻՏ JOB ԹՂԹԻ ԹՈՒՂԹԻՆ ՄԻԱԿ ՏԷՓՕԶԻԹԷՐ Յ. ԼՈՒԹՖԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ. Կալաթա, Մահմուտիյէ փողոց, Թիւ 17. եւ կամ այն ծխավաճառներուն կամ խանութներուն զորս ինքը կը յանձնարարէ։

482 17—150 ՊԱՐՏՈՒ ԺՈԲ

ԶԱՏԻԿ

ՍՓԱՆՋԵԼԻ ՉԷՕՐԷԿԸ

ՀՕՏԱՒԷՏ—ՀԱՄԵՂ—ԴԻՒՐԱՄԱՐՍ

Առաջնակարգ ալիւրով եւ Մոսկուայի գերազանց կարագով, մասնաւորապէս Զատկական տօնին առթիւ հայ տանց համար պատրաստուած, անվրէպ բոլոր ճաշակողաց սքանչացումը պիտի գրաւէ մեր

«ՍՓԱՆՋԵԼԻ ՉԷՕՐԷԿԸ»

Շաքարախառն՝ օխան 24 ղրուշ
Առանց շաքարի » 16 »

Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 32
Օսմ. Պանքային դէմ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՀԱՐԻՒՐԻՆ ԵՐԵՍՈՒՆ ԶԵՂՋՈՎ

Գ. Լոկա իտէսի չուխայի վաճառատան մէջ՝ Ղալաթիա Վօյվօտա Ճատտէսի Խարաճճը փողոցին գլուխը՝ կը գտնուին ամենէն ընտիր չուխաներ ու գազմիրներ, որք, ներկայ թուականէն մինչեւ մէկ ամիս, հարիւրին երեսուն զեղչեալ գինով պիտի վաճառուին։ Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի օգտիլ այս վաճառումէն։

473 12—15

Տպայոց անունդ. — Յովսէփեան Փալեէա։

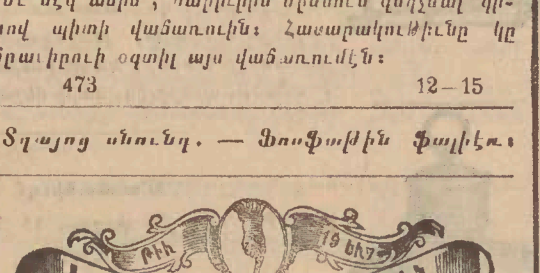

ԿՕՇԿԱԿԱՐ

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Նախկին Բէօֆէրէլէ խանին՝ այժմ Նախորդ Տէպօյին Ռէշատիէի դիմացը, Թիւ 12

ՄՐՑՈՒՄ ՃԱՇԱԿԻ

Կօշիկներու սոյն գործարանը կը մրցի ճաշակի մասին. նախնական նիւթերը ֆրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կը պատրաստէ ֆրանսական, անգլիական եւ օսմանեան ճաշակով, ամառնային եւ ձմեռնային ամեն կարգի զանազան տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ եւ պատրաստ։ Մասնագիտութեամբ կը դարմանէ [նասըր] կոշտոտ ունեցող ոտքեր, մասնաւոր կօշիկ պատրաստելով կը հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր եւ մանկտիներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ բոլորովին զերծ կը պահէ։ Կը յանձնարարէ իր պատուարժան յաճախորդաց վերջին օրերը չձգել իրենց յանձնարարութիւնը՝ առ ի կատարեալ եւ ծայրայեղ գոհունակութիւն։ Կը վաճառէ աժան եւ ոչ աժան գներով։ 6—10

ՍԳՈՏԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոտ եւ Պոուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրու ձկան իւղն իր [illegible] Էմիւլսիոնին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անոր ընծայած է, մանաւանդ այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժշկ. Վեհ. Սուլթանին

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Իրական լիքիտասիոն մէկ ամսուան, կերպասներու մեծ մթերքի մը՝ կահերու, օթոցներու և վարագոյրներու համար, ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ հայլիներու և քոնսոլներու։

Կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան թէ «ԱԼ. ՌԸՆԷՍԱՆՍ» կահերու վաճառատունը ծախու կը հանէ մեծ մթերք մը բուրդէ ու մետաքսէ կերպասներու, կրկին լայնքով՝ կանգունը 10 ղրուշէն սկսեալ, հայլիներ 50 ղրուշէն սկսեալ և ոսկեզօծ քոնսոլներ ամենէն չափաւոր գիներով։

Անոնցմէ որ կուզեն օգուտ քաղել այս բացառիկ առիթէն, կը խնդրուի որ այցելեն իմ վաճառատունս ինչպէս նաեւ իմ ընդարձակ մթերանոցներս, հասկնալու համար այս ապրանաց գիներուն մեծ գիջը և չափաւոր գիները սրահի, ննջասենեակի, սեղանատան և այլ կահերու։

Լիքիտասիոնը պիտի տեւէ յառաջիկայ Մարտ 21էն մինչեւ 21 Ապրիլ 1896։

Ա. ԼԱ. ՌԸՆԷՍԱՆՍ

Վաճառատուն Լէօն Ռոզանթալ, Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 288։

487 10—16

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԳԱՌՆԻԿ ԵԱԼՃԸՃԵԱՆ ԵՒ Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԸՆԿ.

Վերջին տասն տարիներու մէջ երկրին կարեւոր ծառայութիւնները մատուցանելու աշխատող այս տունն, Մեծ-Շուկայի Փոթուրճի Խանէն փոխադրուած է, Սուլթան-Համամ, Նորաշէն Թոփալեան Խանը թիւ 18, 20, 22 եւ 24 եւ Եէնի Ճամիի Բօսթանճեանի ճիշդ դիմացի վաճառատուններն։

Յիշեալ ընկերութեան սկզբունքն եղած է Թուրքիոյ ժողովրդին անմրցելի գիներով ապրանք վաճառել, թէ պատրաստ եւ թէ յանձնարարուածս։ Բազմաթիւ յաճախորդներ որք պատուած են մինչեւ ցարդ այս վաճառատունը իրենց վստահութեամբ, կը վկայեն թէ չը կայ Պոլսոյ մէջ տուն մը որ կարենայ մրցիլ գնոյ մասին այս տեսակ հետ։ Հետեւաբար կը խնդրուի որ ամեն անհատ՝ այլուր դիմելէ առաջ հաճի պատուել անգամ մը այս «բազմաշխատ» տունն՝ որ պատրաստ է գոհացնել իր յաճախորդներն թէ՛ ապրանքի ազնուութեամբ, թէ՛ ճշգապահութեամբ եւ թէ՛ գնոց աժանութեամբ։

Կիւրակէ օրերը բաց է։

480 10—15

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի շահանէճէ միւպայեա օլունաճագ հալվայ, քէօմիւր վէ մատէն քէօմիւրի իլէ Թրիէսթէ չէքէրինին միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն ճումա զայըը կիւնիւէրտէ Խազինէյի ճէլիլէյի միւչարիւնլէհայէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 մարտ 311 1—3

ԻԼԱՆ ԳԱԶԸ ՄԷՐԱՍԻՄԻ

Սէլանիք Ֆըրգասընտա պուլունան հայվանաթ իչուն լիւզումը օլուպ մահալլինճէ մէվգիի միւնագասայա գօնուլան 17 գալէմ էչհայը մուպայաադէ իլէ նալ վէ մըխ Փիյաթը մալիւմէ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թաալիպլէրի իհալէտէն իէ իաալարըն 15 կիւնէ գատար պուրաճա տախի միւնագասասընա տէվամ օլունաճաղընտան իթթաալնա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 15 1—3

Գալէյի Սուլթանիյէ թէվզիյաթ անպարընտա մէվճուտ օլուպ փիրուխթ օլունաճագ 4 գալէմ կիւհնէ էշյայ գարպարըն միւզայէտէ իճրա օլունմագտա օլուպ մարթ րումինին 21ինճի կիւնիւ գարարը գաթիյի վիրիլմէկ իւզրէ 23իւնճիւ կիւնիւ 100տէ 5 զամմը գապուլ օլունաճաղընտան իթթալիպլայա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 16 1—3

Թաշրայա կէօնտէրիլէճէք օլան էվրագ մաթպուա տէնկը պէնտէ օլմագ վէ իյճապ էտէն իր վէ գանավաչօ վէ մուշամմասը միւթէահհիտ թարաֆընտան սարֆ օլունմագ իւզրէ պէհէր տէնկին մա էշեա պէհա իւճրէթէ պէնտէրիէսի 17 ղրշ. ա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մարթ րումինին 25ինճի կիւնիւնէ գատար միւնագասասը իճրա օլունարագ գարարը գաթիյի վիրիլմէկ իւզրէ թէգրարէն պէտէլ կիւնիւ 100տէ 5 թէնզիլաթ գապուլ օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 17 1—3

Պէշիկթաշ Օրտուի հիւմայուն տախիլինտէ քէաին կէրէքէ մէվզիինտէ պուլունան ասաքիրը շահանէնին 312 սէնէսի զարֆընտա խտարիլէճէքլէրինէ մուգթազի օլան մահալլինճէ մէվգիի միւնագասասը յապ օլունմըշ օլան էրզաքըն իհալէսի պուրաճա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 18 1—3

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա **37**
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4.000.000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	63.000.000 Ֆրք.
1894ի հասոյթք	24.500.000 »
1884էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	90.000.000 »

Փոխ. Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՌԻԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Մանաւելի Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Տրապիզոնի Ռ. Ժ. [illegible] ԷՒ ԸՆԿ. 2

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴՀԵՐ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգղ. ոսկեոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մրցողութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիագոյն իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ,
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ին 20 ՍԵՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ · ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Մ. ՊՕՆԻՖԷ

Պօլիս Հանրայիկ? [illegible] Թիւ 32

Մ. Պօնիֆէ, որ երկար ատենէ ի վեր ակռայի ցաւերը դարմանելու եւ անոնց առողջութիւնը պահպանելու համար ծռչակ հանած է եւ ակռայի վրայ իր կատարած ճարտար գործողութիւնները ծանօթ են, մայրաքաղաքս դարձաւ Եւրոպայէն, ուր մէկ քանի ամիսներ առաջ գացած էր։ Մ. Պօնիֆէ, ըստ առաջնոյն, իր արուեստովը կը գրաղի։ Արհեստական ակռաներ, փլաթին ու ոսկիով լեցուած զանազան ակռաներ կը շինէ, որք բնականէն բնաւ չտարբերելու եղանակաւ կը գործածուին։ 503 5—15

ԼԸՆՏԸՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ
ԷՇՈՒՐԷՆՍ ՔԸՄԲԸՆԻ
ՃԷՆԸՐԸԼ ԼԱՅՖ ԷՇՈՒՐԷՆՍ ՔԸՄԲԸՆԻ

Ապահովագրական սոյն ընկերութեանց գրասենեակները փոխադրուեցան Ղալաթիա Պիլլօր փողոց Պէօյ ւք Թիւնէլ խան վարի յարկ Թիւ 5։ 6—7

Les Seules purgeant sans Coliques

PILULES SAVONNEUSES BOISSY

LAXATIVES
PURGATIVES
RAFRAICHISSANTES

La Boîte de 40 Pilules : 2 fr. franco.
Phie BOISSY, 2, Place, Vendôme, PARIS

ՊՈՒԱՍԻԻ ԱՃԱՌԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ,

միակ լուծողականներն առանց խիթի բուժում գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, աղեաց անուժութեան եւայլն...

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Քանցիեկի քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, 249 370

ՆՈՒՐՐԻ ԳԻՆԻ
VIN NOURRY

Եռաօդ և Թանէնով յաջողութեամբ կը բանէ մորիւ ձկան իւղին տեղը, մանաւանդ տաքերուն. յանձնարարուած է բոլոր բժիշկներէն՝ տղոց և մեծ մարդոց համար որք

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵՆԷ
ՓՏԱԽՏԷ
ՍԻՇԱԿԱՆՈՒԹՆԷ

կամ կուրծքի հիւանդութիւններէ կը տառապին։ 449

Կը գտնուի ամեն դեղարաններ։
Պահանջել «Ճշմարիտ Գինի Նուրրի»

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ, Պօրտօ, Միջերկրական
և Սեւ Ծովի միջեւ բանող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2100
Թէյպըր	3000	Օռայքիս	2250
Քէանոբուս	3000	Բէլըս	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբըն	1500
Տարքօթիս	2500	Կիւլէն	1500

Բէօս շոգենաւը, նաւապետ Պէյն ամսոյս 21ին Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ռուիթօլ խան
ՃԷՅԵՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
340 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

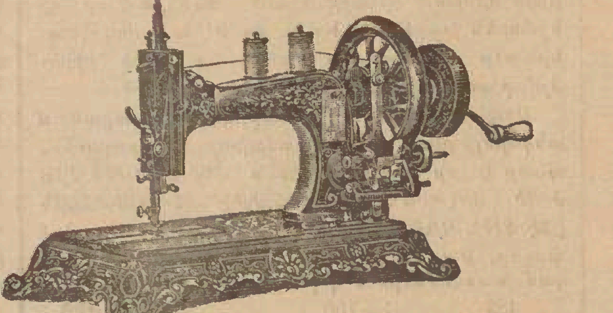
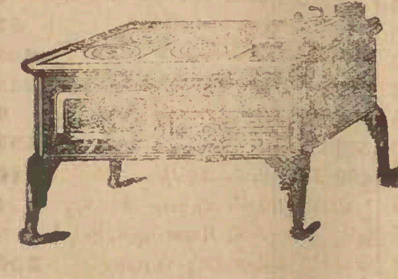

ԼՔՍՈՒՈՐ ՎԷՌՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէր էմպէ Բազար եւ Մէնքէմէ փողոց, Թիւնալ էթ խան [Նախկին կեդրոնատեղի Բէժիի]

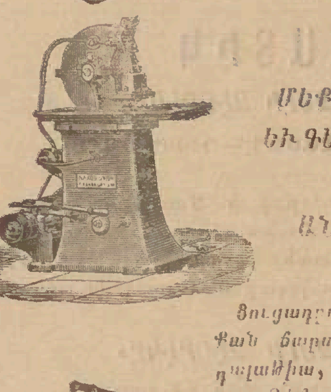
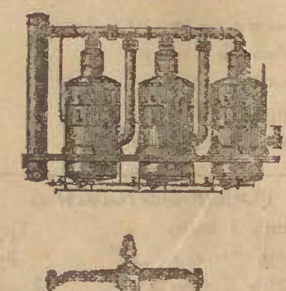
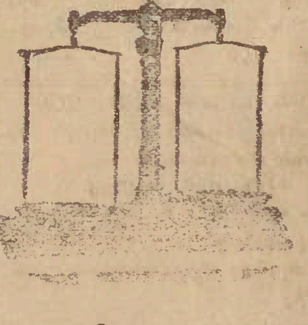
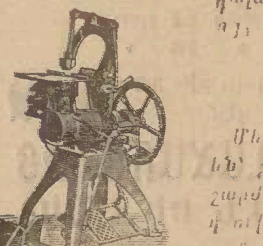

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լաւթիւրով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը պէտք է միայն ըստ հրամանի [illegible]։ [illegible] ժամուան մէջ 0.4 [illegible] կը մաշէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, [illegible] մեքենաներ, [illegible] մեքենաներ, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], կշեռք, [illegible], [illegible], խայծղանաւոր քալդող, խոհանոցի անօթ, կազի լամբարներ, [illegible] վառել, [illegible], կարի մեքենայ, եւն. եւն.

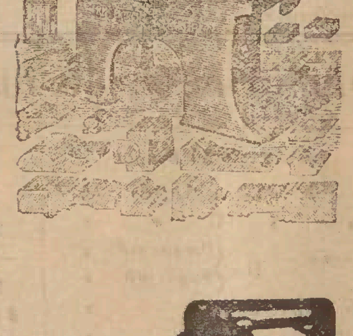

Մասնաճիւղք

ԱԹԷՆՔ, Սոփոկլէս փողոց, 11 [Նախկին Պորատ Ախէնքի]

Կեդրոններ

ԵԼԱՆԻԿ, Թոփհանէ Թաղ, ՊԻՐԷՆ, Բլիւ [illegible] փող.

Գործակալութիւնք

ՍԵԼԱՆԻԿ · ՄԵՐՍԻՆ | ՊԷՐՈՒԹ | ՊԱՒՖԱ
ԻԶՄԻՐ | ՀԱԼԷՊ | ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ԵԱՖԱ

Քորֆու, Զանդա, Բադրաս, Քալամադա, Շիրա, Վօլօ, Ալեքսանդրիա, Գահիրէ։ 360

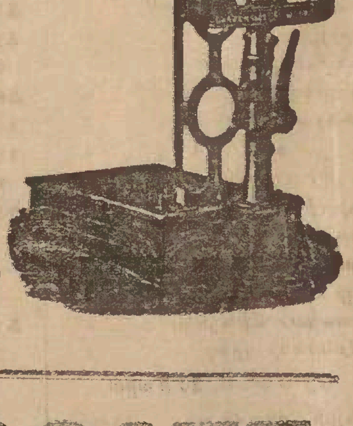

EMULSION SCOTT

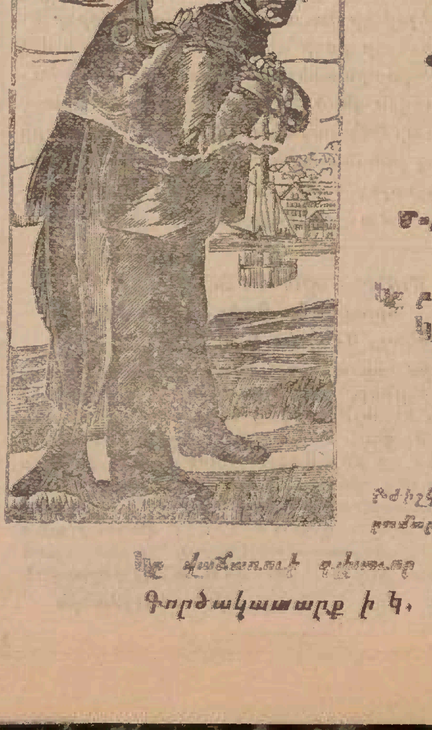

(ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՁԷՒՏ ԻՒՂ.
Իփոփոսֆիթ կիր եւ սոտա
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նեւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ծռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի ամեն դեղավաճառաց և դեղագործաց քով

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	»	10.028.000
Տարեկան հասոյթ	»	23.250.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և [illegible] և սոցա մէջ գտնուած վաճառքները [illegible] խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լեոպոլ? ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, Աշըրֆեանց խան, 12, 13, 14

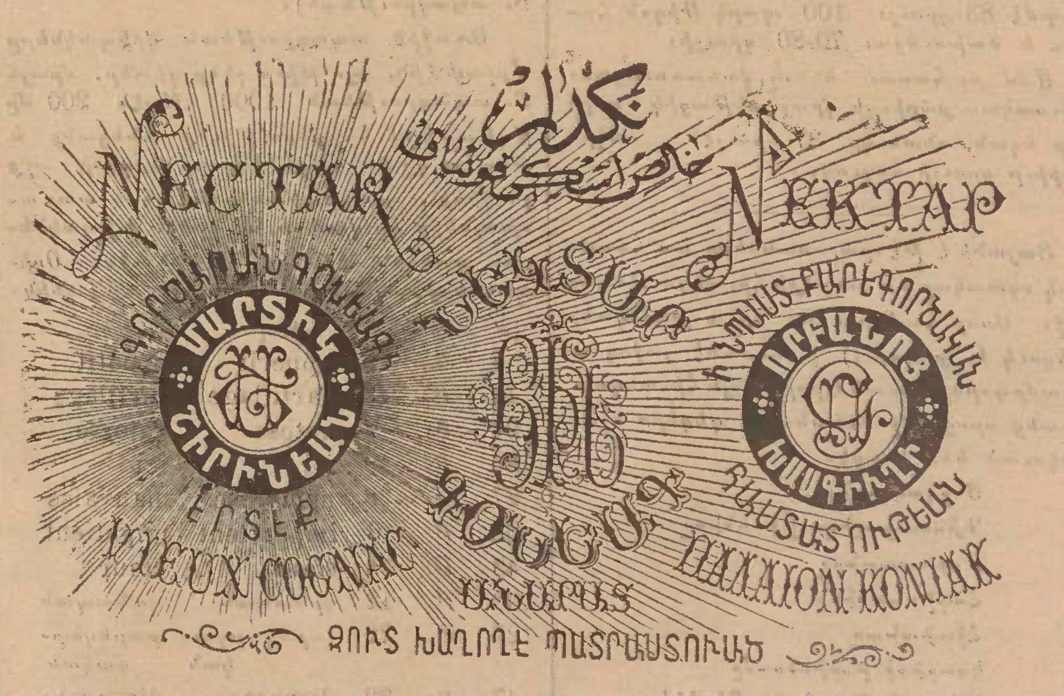

Ի ՆՊԱՍՏ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

Այս ՆԵԿՏԱՐ անուամբ գօնեագը, որ զուտ խաղողէ պատրաստուած ըլլալով իր տեսակին մէջ յոյժ պատուական ըմպելի մ'է, ապահովապէս կ'արհամարհէ մրցումներն այն օտար գօնեագներուն, որոնք վերջին ժամանակներս ողողեցին հրապարակը։ Այս ըմպելի ձեռնհաս մասնագէտներու ու բժիշկներու կողմէ քննուելով հաստատուած է թէ բնաւ որ եւ է օտար տարրեր չպարունակեր առողջութեան վնասող, ընդհակառակը կրնայ ի հարկին հիւանդներու ալ տրուիլ իբր կազդուրիչ ըմպելի։

Այս պատուական Գօնեագ իր բաղադրութեան մասին ամեն ապահովութիւն ընծայելէ զատ, կոչուած է նաեւ նպաստ գիւրագոյն միջոց մը հանդիսանալու մեր բարեսէր հասարակութեան ձեռքը, Բարեգործական Հաստատութեան մը՝ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ համար։ Ո՜վ որ գնէ շիշ մը սոյն գօնեագէն նպաստած պիտի ըլլայ մեր այն անտէրունջ որբերուն։ Այս իսկ ամենէն պարտաւորիչ շարժառիթն է, որով ամեն Հայ անհատ վիճակաւ ըմպելիին պէտք ունեցած ատենը չդիմէ ուրիշ օտար գօնեագներու։ Այսչափ յանձնարարութիւն՝ իր բաւէ համոզելու համար մեր բարեսէր հասարակութիւնը, որ ՆԵԿՏԱՐԻՆ գործածութեամբը թէ՛ անխառն ըմպելի մը ճաշակած պիտի ըլլայ եւ թէ անուղղակի կերպով պիտի նպաստէ մեր բարեգործական մէկ Հաստատութեան։

Կեդրոնատեղին Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ Թիւ 10, 14, 16 եւ Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան Թիւ 57, 58 Մարտիկ Էֆ. Շիրինեանի վաճառատունները։

ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԱՄԵՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԻ

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ
ՄԷՍԱԺԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

—

Ուղղակի եւ թեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուդարձին հանդիպելով ի Հավր)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ ընդդ. 21էն, դէպ ի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սկսեալ 28էն սկսեալ՝ դէպ ի Քալամադա, (փոփոխակի Քաթաքօլօ) Շիրա, Սէլանիկ, Տէտէ-Աղաճ, փոփոխակի Քավալա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առտուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոփոխակի Քավալան), հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն սարտաէլէն, Իզմիրէն, Պիրէոնէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիո գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնըհինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրութեան) Վաթի, Սամոս, փոփոխակի Հռոդոս, Պէրութ, Լարնաքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Լաթաքիա, Տրիպօլի, Նորէն Պէրութ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրութեամբ, Պէրութ դէպ ի Եաֆա եւ Բօր-Սայիտ։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍՔի ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակի Սերով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ-Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

- Եշ. 8 30 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին կէսօրին։
- Դշ. 19 31 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին [illegible] Պիրէոնի ճամբով
- Դշ. 20|1 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
- Դշ. 20 1 Սեւաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
- Եշ. 21,2 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
- Ուր. 22 3 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ Նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Մարտ 19 31, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող զ[illegible] մէջ պիտի հանդիպին Թրիպօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բօր-Սայիտ [illegible] 268

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ և ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Մինէրվա շոգենաւը Նովօրօսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում մարտ 31ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Անատոլի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի մարտ 30ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
33 Մումհանէ փողոց Թ. 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ